

Kaina 50 ct.

KARYS

Nr. 7

Mūsų skaitytojų balsai.

I

Širdingai dėkoju už siuntinį man „Kario“, per kurį susipažinau su Tėvyne Lietuva ir jos narsiąja kariuomene. Skaitydamas „Kari“ daug ko pasimokiau ir išmokau gerbti tuos asmenis, kurie stovi tėvynės sargyboje.

Linkiu 1931 m. geriausio pasisekimo Jūsų darbe ir, kad „Karys“ pasiektų kiekvieną lietuvi, nors ir toliausiai gyvenantį nuo Tėvynės, ir kad žadintų ir keltų jo širdyje Tėvynės meilę.

J. Augustas.

Esch s/Alsette

II

Daug, oi daug norėčiau čionai, margame laiške, išreikšti gražių padėkos žodžių savajai tautiškai kariuomenei ir „Kariui“ už manęs išauklėjimą ir išlavimą. Bet, deja, aš to nepajėgiu... Neįstengiu tų minčių sugrupuoti... Jos blaškosi, kaip pašėlusios audros, mano sieloje... Kad būčiau poetas, rodos, visą pasaulį apdainuočiau!.. Rodos, visas baisiasis vandenynų gelmes išnardyčiau; savąsias mintis surasčiau, surakinčiau!.. Bet, deja... — neįstengiu...

Dabar galiu tik tiek pasakyti, kad aš esu kariuomenei, jos vadams ir „Kariui“ amžinai dėkingas.

Ats. v. p. B. Girčys.

III

Man teko matyti laikraštis „Karys“, kuris daro gražų įspūdį. Todėl aš stengiuos eiti talkon Jūsų redakcijai — surasti naujų skaitytojų. Aš turiu 4 skaitytojus: 3 Amerikoje, vienas Lietuvoje, tai yra mano gerbiamas brolis. Aš jums siunčiu čekį apdraustame laiške 5 dolerius 70 centų, arba Lietuvos pinigais 57 litus.

Prašau siųsti skaitytojams laikraščius ir dovanų kalendorių. O aš liekuos ir stengsiuos surasti daugiau „Kario“ skaitytojų, ir aš patsai noriu likti „Kario“ skaitytoju. Nors aš esu Amerikos pilietis, ten gimęs, bet man labai rūpi tėvų tėvynė Lietuva. Aš esu nesenas tik 23 metų, būtų malonu stot į kovą už Lietuvą.

Andrius Dedinas.

1931 m. sausio 6 d.

U. S. America.

Kas važinėja automobiliais ir motociklais turi įsigyti knygutę

„Šoferiams reikalingas įstatymas ir taisyklės“. Kaina 1 lt.

Parduodama „Policijos“ žurn. redakcijoje (Kaunas, Laisvės al. 20) ir visose apskričių viršininkų įstaigose.

Naudokitės proga!

Naudokitės proga!

Dar galima gauti „Kario“ komplektą —
Jubiliejinų 1930 Vytauto Didžiojo metų

Tik už 8 litus

1000

Graži, didžiulė su viršum psl. knyga. Daugiau ne 1000 įdomių iliustracijų ir 52 dideli paveikslai.

Turiny daug svarbios, nesenstančios medžiagos

Cia randame tokius skyrius: 1. Vytautas Didysis ir jo sukaktis. 2. Vilnius. 3. Kariuomenės gyvenimas. 4. Karių švietimas, mokymas ir auklėjimas. 5. Biografijos ir nekrologai. 6. Karyba ir technika. 7. Kariai — savanoriai, jaunieji ir skautai. 8. Karškas jaunimo paruošimas ir mūsų mokyklos. 9. Istorija, legendos ir atsiminimai. 10. Sportas, fizinis kūno lavinimas, sveikata ir blaivybė. 11. Beletristika. 12. Eilėraščiai. 13. Feljetonai. 14. Svetimi kraštai, valstybės ir jų kariuomenės. 15. Juokai, anekdotai, karikatūros ir kiti.

Adresas: Kaunas, „Kario“ Administracija.

Kaina visiems: metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt. ir 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Skelbimų kainą pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“ Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Šv. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.

LITUOVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

Il metal

Kaunas, 1931 m. vasario 12 d.

Nr. 7 (611)

Vasario mėn. 16 diena yra tarytum aukštas kalnas, ant kurio užlipę turime atsižvelgti į praeitį ir ateitį.

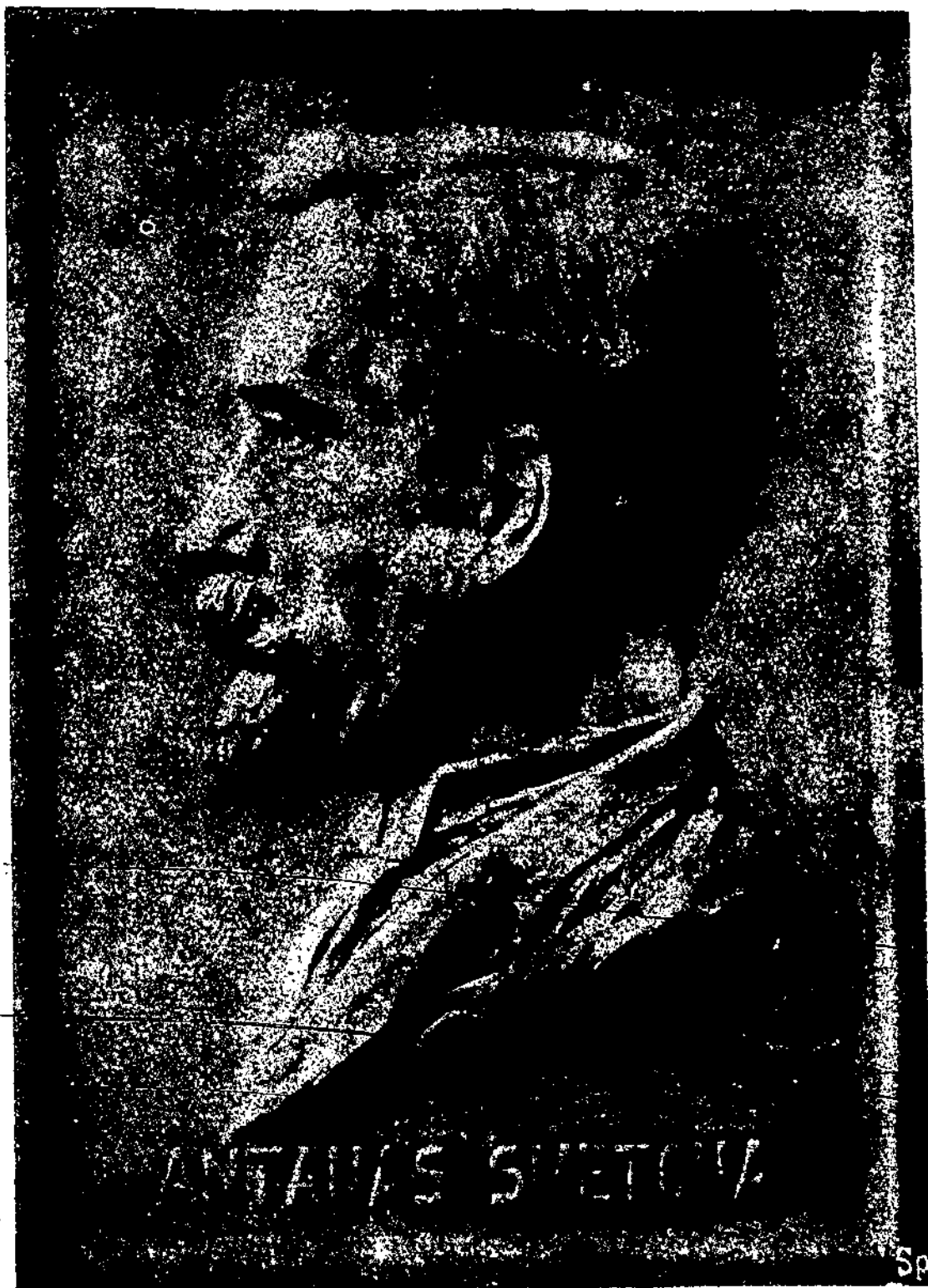
Atsižvelgę į praeitį pamatysime išeitąjį kelią. Pamatysime, kur Lietuva niubo ir kėlėsi, klydo ir tie

Laimėjimais pasimokykime vengti į ateitį. Dėl lėkime ir mokyti galėtume jų iš

Be praeitis. Todėl su darimu pažvelkime įčiausia pareina. Ji bus tokia, koysime. Jei sugebyti visų praeities dorybė kelias bus mums malonus. Mes jį

Istorija mums bės, tautos auga piliečių darbu, pa

vanaudžiai, nepa negali sudaryti tvirtos, sveikos valstybės. Ir mūsų atgijusiai Tėvynei reikia kuo daugiausia dorų, protingo darbo ir pasiaukojimo jos reikalams. Taigi ne tik žodžiais reikia minėti jos atgijimo sukaktuves, bet ir nuolat stiprinant ją savo darbu.

J. Žikaro bareljefas

**Lietuvos Respublikos
Prezidentas**

vargo ir džiausiu keliu ėjo.

pasidžiaukime iš jų, kaip turime pralaimėjimų liūkimės, kuriuo būvengti ateity.

Jau nesugrįš. didesniu atsidė į ateitį. Ateitis dauno mūsų pačių. Kia ją patys padabėsime nusikraudyti ir apsišarvuoti mis, tada ateities lygus, tiesus ir nufiesime!

rodo, kad valstybė ir stiprėja savo siaukojimu. Sasiaukoja žmonės

TĖVYNĖ ATSTATANT

1.

Geležinį rusų jungą
ilgai nešėme ant sprandų.
Atsibodo. — Susijungę
jį sutrupinti pabandėm.
Keturpirštės smailios šakės,
platūs kirviai piestu stojos:
— Laisvės norim! — pasisakėm.
Sudrebėjo Mikalojus.
Subraškėjo aukštas sostas
ir — nulinko viena kertė. —
Aštrių plienų mus paglostė —
smailiom kulkom ėmė šerti.
Kritę kūnai neskailyti,
ašarom, nuprausta žemė
pranašavo baisų rytą
audrą su perkūnais lėmė.

2.

Pajudino žemę patrankos —
daug kas nebegrižo iš toli...
Gaisruose mąudės sodybos
per dienas ir naktis vėlybas.
Daug miestų pavirto ant šono —
mes naujų sulaukėm tyronų.
Jie trankės po kaimus, po avarus;
kas tiko, tą ėmė — tą darė.
Tuoį žmonės niekšybės išmokė —
judošiškai pelnyt skatiką.
Skatiko mėgėjų užteko:
jie vokiečiui pramynė taką
į pilnus kaimyno aruodus. —
Juokinga ir keista atrodė —
lyg žmonėms patiktų. — Už metų
viens kitą kramtyti įprato. —
Štai Petras neteko paršiuko —
tuoį savo kaimyną įsuko.
Tam išvežė spirgintus taukus —
tas pats bus kaimynui — jis laukia.
Kits bastosi tuščiam tvarte,
o trečią jau rengias pakarti,
už kiškio pilkąją odą,
nors žmogus jiems veltui ją duoda.
Pilietį pas „kreisą“ nuvaro,
čia klausia, kaip galą padarė
tam kūnui iš pilkojo kailio:
ar šaujamu ginklu, ar peiliu.

3.

Jeigu nušovei — baigtas kriukis!
Tas pats ir tau... — jau tikras būki.
Jei dar su peiliu — pusė bėdos...
mėsa ne tu, bet „kreisas“ ėda.
Iš skūros biznis — gautą markę
pragėręs „kreisas“ lovoj knarkia.
Pienas. Kiaušiniai. Sūriai kieti —
iš Lietuvos į platų svietą!...
Sviesto statinės braška, ritas
į Vokietiją, sutaisytos.
O Lietuvoje duona sausa
ir jos atsvertą kiekį gausi.
Žirgą išves — tau kelias markės
pasiūlys niekšas prisimerkęs.
Jų nepaimsi — atgal kišenėn:
— Žirgas, ir tu, ir viskas — mano!

Apsuks bizūną paliai nosį:

— Ot, kitą kartą!... tai žinosi.
Po to kvatojas, kiek tik gali:
— Žinok, kad „Deutschland über alles!“
o jie cigarus įsikandę
vis jodinėjo mūsų sprandais.

4.

Mes gaspadoriškai prašnekom:
— Ponai, svečiotis jau užteko.
— Ko taip surūgę, nusimine? —
važiuot nēr kur... juk į tėvynę.
— Taigi, laimingos jums kelionės —
daugiau jau niekas mūs nemonys.
— Šiandien kovot mes pasiryžę
nuo juodo frako iki vyžų!
Pentinai žviagė dar prieš vyžas —
į faterlandą be jų grižo...
Atšipęs kardas jėgas bandė,
bet sutrupėjo į jų sprandus.
Valio mūs vyžos! Batai! Frakai! —
Tėvynė žengia nauju taku.

5.

— Mes Lietuvą ant kojų statėm,
mes tempti jungą jau atpratom.
— Bet jei jis smaigia mūsų brolių —
mūs kraujas verda. Tvert negalim.
— Vyrų milijonas jėgų pilnas
žaliais miškais nutrauks į Vilnių.
— Užsprings keliai žirgų kanopom,
Neris kartos mums Vilniaus sopę.
— Girios kvatos patrankų šūviais. —
— Nieksas šiandien ar ryt — pražuvęs! —
Taip kalbas Lietuva pietinga —
vyrai su verdančiom krūtinėm
apie grobuonį apgaulingą,
kurs mūsų broliu dar vadinas!

6.

Užteks jėgų mums ažuolinių —
vyrų žalių, kaip miške uosių!
Mes raumėnų šakas supynę,
plieno grandim Tėvynę juosim,
su Kaunu, Klaipėda ir Vilnium,
kur plėšrus aras nūn gyvena. —
Greit milijonas jėgų pilnas
sutrins niekšybę uraganu.

Jonas Rimba.

Senovės pilis ties Barkais.

ILSĖKIS!

(Tautos Patriarchui Dr. J. Basanavičiui).

Ilsėkis, „Aušros“ ikūrėjau,
Pralaužęs pirmuosius ledus
Ir tėviškės dirvą nusėjęs,
Kad bręstų jos vaisius našus.

Ilsėkis, tautos veterane,
Tiek metų kovojęs už ją.
Lietuvių širdyse gyvena
Darbų tavo didžių dvasia.

Ilsėkis Vilnijos žemelėj,
Kurį tu mylėjai karštai,
Kurion nusitriesiančio kelio
Sargyboj visuomet buvai.

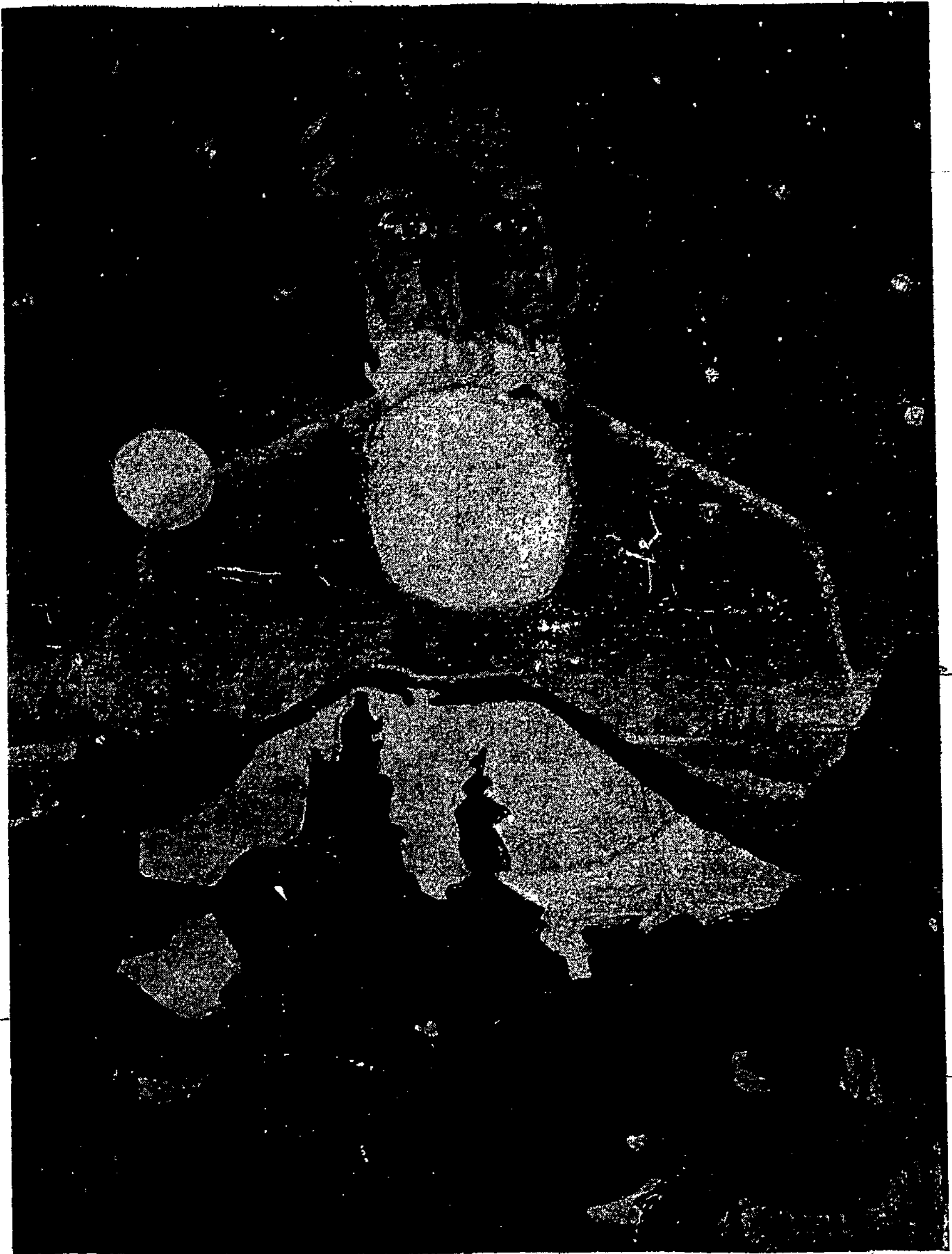
Tikiu, kad diena nebetoli,
Kai vario trimitas sugaus,
Ir mes susijungsim su broliais
Prie tavojo kapo brangaus.

F. Breimeris.

Karo Muziejaus dešimties metų sukaktis

Visos kultūringos tautos turi savo vietas, arba statinius, kuriuose renkasi atšvęsti savo istorijos garbingiausias dienas, ar tai dideliu tautos laimėjimu padžiūgauti, ar tai minėti tą nežinomą kareivį, kuris simbolizuoja tuos kritusius už savo tėvynės laisvę ir garbę. Ten būna kartais triumfai, kartais ir gedulo ceremonijos atliekamos. Be to, tuose statiniuose, tose, pasakyčiau, tautų šventyklose yra tas vaizdingasis tautos istorijos lapas, iš kurio mes matome visą tautos praeitį, jos žygius, darbus, kultūrinius laimėjimus, tose šventyklose būna sukaupta, tarytum, ta savita tautos dvasia, jos charakteris ir jos istorinis gyvenimas.

Mūsų tautai tąja šventykla yra — Karo Muziejus (Deja, jis nėra sostinėje, kaip tai daugiausia Triumfo vartai, Forumai, Kapitoliai esti). Karo Muziejuje mes, kaip tautos šventykloje, švenčiame prie Žuvusiųjų už Lietuvos Laisvę paminklo, ir džiaugsmingąsias mūsų tautos dienas, taip pat susikaupę ir su liūdesiu veiduose renkames minėti, ar visi kokių nors tautos rūpesčių apimti, ar minėdami liūdnas mūsų istorijos dienas, minėdami kilniusios tėvynės sūnus, kurių jau mūsų tarpe

VILNIAUS SARGYBOJ.

J. Šileikos.

nebėra, ar jiems mirus atiduoti paskutinį patarnavimą, pagarbą.

Nors Karo Muziejui tik š. m. 16 d. vasario sukanca dešimtis metų nuo jo įsteigimo, bet jis jau tapo tikra mūsų tautos šventykla, mūsų istorijos ir kultūros vaizduojamu lapu. Jis tapo Lietuvos širdimi.

Čia norėčiau trumpais bruožais atpasakoti K. Muziejaus istoriją, to mūsų Karo Muziejaus, kuris Lietuvoje patapo toks populiarus, bet drauge ir toks didingas.

Jau prieš didįjį karą Lietuvos atgijimo tėvo dr. J. Basanavičiaus buvo 1900 m. Vilniuje įsteigtas archeologijos - etnografijos muziejelis, kurio tikslas buvo rinkti nykstančius istorinius ir meniškų

dalykus, kad jie nežūtų be žymės, nes daug jų laikas sunaikino ir svetimieji išgrobstė.

Patapus Lietuvai nepriklausoma valstybe, radosi vėl reikalas steigti savą, nors ir laikinoje sostinėje, muziejų, kad nežūtų tautos turtai, kurie buvo išblaškyti po visus Lietuvos kampus ir kad ateinančioms kartoms galėtumėm parodyti, kaip mes iškovojom tautai laisvę. Tuolaikinis krašto apsaugos ministerijos valdytojas gen. Liatukas pavedė rūpintis iniciatoriui gen. Nagevičiui Muziejaus įsteigimu. Bet tais metais ėjo žūtbūtinės kovos už Lietuvos laisvę ir kareivių tarpe siautusi ligos trukdė gen. Nagevičiui, kuris buvo vyriausiu kariuomenės gydy-

toju, muziejų įsteigti, bet užtat 1921 m. sausio 22 d. buvo įsteigta Karo istorijos kolegija, kuriai taip pat, kaip prityręs toje srityje žinovas, pirmininkavo gen. Nagevičius. Ta kolegija ir ėmėsi ne tik rinkti karo istorijos medžiagą, bet tuojau pradėjo organizuoti ir patį Karo Muziejų. Pagaliau didele kolegijos narių triūsu ir pasišventimu 1921 m. tautos nepriklausomybės atgavimo dieną, vasario 16, Karo Muziejus buvo atidarytas.

Karo Muziejaus tikslas buvo šiaip nusakytas įsakyme kariuomenei 1921 m. sausio 22 d. 17 Nr. 2 §: „Kuriamasis Lietuvos Karo Muziejus turi prakilti ir garbingą tikslą — pagaminti būsiančioms kartoms amžiną paminklą to, kaip Lietuva, per amžius priešų varginta, numetė vergijos pančius ir su ginklu rankoje per skausmus ir kovą pasiekė savo nepriklausomybę.“ Taip pat buvo tikslu ir tai, ką ir pats muziejaus pavadinimas Karo Muziejumi reiškia, kad atvaizduotų, kaip susikūrė Lietuvos kariuomenė, kaip ji liejo kraują, kaip ta valstiečių sūnų sudaryta kariuomenė augo, brendo.

Prie progos tenka pridurti, kad šiandien, kada mes turim pavyzdinčiai sutvarkytą muziejų, kad net ir vokiečiai jį atlanke būna nustebinti, kad dabar Karo Muziejus patapo ne tik tuo sustingusiu istorijografijos archyvu, bet kad patapo mūsų tautos pulsą, jos gyvybės reiškėju ir mūsų kultūrinių ir politinių žygių barometru.

Muziejaus sutvarkymo pagrindas buvo paimta ta schema, kurią mes ir dabar matome mūsų Karo Muziejų. Tiesa, dabar Karo Muziejus jo organizatoriaus gen. Nagevičiaus dėka, palyginant per trumpą laiką, taip apščiai padidėjo istoriniais ir kultūriniais eksponatais, kad iš tiesų yra rimto pavojaus, jog Muziejaus rūmai sušlūs.

Tvarkant K. M. buvo išėita toliau, už jo sienų. Kad dabar Muziejaus sodelis yra viena puikiausiai sutvarkytų Kaune vietų ir kad į visi kauniečiai lanko ir stebisi žmonės, iš provincijos atvažiavę, — mums kiekvienam aišku. Čia ir rožių kerai, ir bene vienintelis Lietuvoje fontanas, lietuviškų aerų priaugęs, čia ir paminklai mūsų tautos veteranams: dr. J. Basana-

vičiaus, atidarytas 1923. XI. 23, dr. Vinco Kudirkos, mūsų himno autoriaus ir Simono Daukanto, rašiusio lietuvių kalba (šie paminklai atidaryti 1927. V. 15 d.). 1930 m. spalio 9 d. buvo atidengtas juodas paminklas, kuris primena kiekvienam lietuviui lenkų klastą. „Lietuvos Laisvės Statula“ ir paminklas „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“ tai kiekvieno jau beveik lietuviui matyti ir tinkamai suprasti.

Tai tiek trumpais bruožais iš Karo Muziejaus istorijos. Ta istorija juo labiau įdomi, kad ji taip suaugusi su mūsų valstybės kūrimusi.

Negalima praeiti tylomis pro tai, kad prie Karo Muziejaus yra susitelkę ir dalis tų asmenų, kurie dalyvavo kautynėse už Lietuvos laisvę, kurie matė lietuvių laimėjimus ties Širvintais, Giedraičiais, Radviliškiu ir Klaipėda. Jie papildė, paryškina tuos Laisvės Statulos įrašus, jie — kurie tėvynei daug ką paaukojo ir kurie dabar dar tebeturi jėgų budėti prie kas vakarą smilkstančio aukuro.

O tos vėliavų nuleidimo ceremonijos! Daug net užsienio svečių buvo sužavėti jų kažkokiu

K. M. sodely pagerbimas žuvusių dėl Lietuvos laisvės.

slaptingumu, pasakyčiau, lietuvišku mistiškumu. Tas kryžių fone paskendęs kuklus iš akmenų sukrautas paminklas, prie jo smilks tas aukuras!.. Fanfarai ir bendrai jau visas Karo Muziejus pradeda figūruoti mūsų naujojoje literatūroje, tai kažkas panašu į Prancūzijos Notre Dame de Paris... Vakarinės pamaldos palieka neišdildomo išpūdžio užsieniečiams, o mūsų tautiečius, mūsų brolius iš už jūros, pamaldose dalyvaujančius, dažnai pravirkdo...

Dažnai todėl mes ir renkamės į Karo Muziejų, į sodelį. Jame švenčiame ne tik tautinės šventes, bet jame sutinkame ir naujus metus, jame vėlinių liūdnos nuotakos pagauti, susimąstome apie kažką nežemišką ir prisimename tuos, kurie didvyriškai padėjo galvas už mūsų gerovę.. Taip pat jame susirinkę atiduodame pagarbą išsiskyrusiems su mumis didžiaisiais vyrais, lietuviais.

Kareiviai iš naujokų išpūdžių stambiausiu laiko pirmą atsilankymą į Karo Muziejų ir, išeidami iš kariuomenės, vėl lanko jį tokiu nauju ir artimu jų sielai patapusių. Kas iš kareivių užmirš griežtą, žemaitišką kalbą, kuri išsiskiriantiems kariams skamba, kaip tas Muziejaus Laisvės varpas: „Tu išeini iš kariuomenės eilių, bet, išgirdęs šaukiantį kovos trimitą, tu paliksi žagrę ir eisi vaduoti Vilniaus!“

Kad Karo Muziejus yra mūsų tautiškųjų jausmų gaivintojas, daugiau negu aišku. Juk beveik ir visi mūsų organizacijų posėdžiai, konferencijos ir eisenos bai-

sios panegirikos Karo Muziejaus organizatoriams.

Taip pat tenka pastebėti Karo Muziejaus orkestro koncertus, kuriais duodama kauniečiams kultū-

Karo muziejus 1921 m. vasarą.

giamos Karo Muziejaus sodelyje, prie paminklo Žuvusiems už Lietuvos laisvę. Čia mes girdime visų pasiryžimus dėl mūsų tautos labo ir gerovės, čia ir užsienio svečiai sudea vainikus. O šiaip šimtai tūkstančių, kurie aplankė ir lanko Karo Muziejų, išeina iš slaptingų rūmų, kuriuose jiems atgimsta ir garbingoji Lietuvos senovė, ir netolima, skaudi praeitis, ir tada jie pilni vilties tiki, kad Lietuvos istorinė misija dar tik pradėta. Jai ateitis!

Svečių knygoje mes randame net ir kiniškų parašų, tai geriau-

rinė pramoga, taip pat orkestro dalyvavimas pamaldose ir iškilmėse, be kurio jos neįmanomos, nes tiesiausiai žmoguje susitelkusių jausmų reiškėjas — muzikos menas. Todėl gal per „Marija, Marija“ dažnai pravirksta ir sena močiutė ir ažuolo subrendimo vyras.

Baigdamas šiuos, Karo Muziejaus sukaktuvių progą, tartus žodžius, aš norėčiau dar priminti tai, kad toje vietoje, kuri taip tradicinė, yra pašventinti pamatai naujojo muziejaus rūmams.

J. B.

Malonios praeities prisiminimai.

(iš vyr. leit. E. atsiminimų).

Tai buvo 1919 m. žiemą. Sausio pradžioje, paleidus iš Vokietijos nelaisvės, atvykau į Vilnių. Nors vykti į Vilnių neturėjau jokio reikalo, bet vokiečių vyriausybei reikalaujant, turėjau trankytis.

Vykstant traukiniu buvo jaučiama didžiausia netvarka: vokiečių kareiviai trankėsi iš kampo į kampą, kiti, prisigrobę visokio turto, skubinosi į „Vaterlandą“.

Važiuodamas kiekvienam žingsny sutinki įvairiausių „diplomatų“: vieni už komunistus galvą guldo, kiti giria „geležinę kaizerio valdžią“. Dauguma vokiečių kareivių entuziastiškai garbina „Kareivių tarybas“, kurios visą sukrypusį Europos gyvenimo vėžimą „įveš į rojus alėjas“.

Retkarčiais išgirsi lietuviškai patyloms šnekant, apie savanorių armiją, apie formuojamus pulkus.

Atvykęs į Vilnių sužinojau apie Lietuvos kariuomenę, apie savanorius, bet aš vis dar nemačiau kur toji kariuomenė ir jos vadovybė. Man nuo jaunystės dienų gyvenusiam svetimame krašte, tarnavusiam ru-

sų kariuomenėje, tie žodžiai: „Lietuvos savanoriai, kariuomenė“, skambėjo, lyg kažkokie pasakos žodžiai.

Išaugau beklausydamas senelių pasakų apie baudžiavą, apie buvusių gilioje senovėje didvyrius; savo akimis mačiau rusų despotizmą, vargus, pats karsčiaus po Kaukazo uolas, kaip išvytas šuo drebėjau per šaltas dienas ir naktis prie Suomijos sienos, per didįjį karą kaip vabalas ropiojau po apkasus ir paskiau badavau vokiečių nelaisvėje, vis ilgėdamasis savo krašto. Ir štai, dabar girdžiu apie jo laisvę, kariuomenę, savanorius.

Atvykęs į Vilnių bėginėjau klausinėdamas, kur toji Lietuvos valdžia, kariuomenė, ir vis negalėjau gerai sužinoti. Visi lyg ką slepia, tai siunčia prie kito; pagaliau patenku į kažkokią lenkų draugiją. Ta pasiūlo stoti į legijonų būrius, tuoju viskuo aprūpina, žodžiu, daug negalvojęs stok ir imk ginklą.

Pasikarkit, — pasakiau, — jūs su savo legijonais, su aprūpinimu. Nieko nelaukęs atvykau į Kauną. Sausio mėnesio šalčiai — net tvoros pyška. Kauno stotis apytuštė. Vos išlipus iš traukinio, matyti iškauba: „Stoties Komendantas“. Po peroną vaikšto keletas, matyt, kokių šaulių ar tam panašių, — manau, —

Pašnekesiai apie karišką pastabumą.

IV.

Priešo artilerijos ugnies kitimas taip pat labai svarbus pažymys. Jau didžiojo karo pradžioje pulti stipriai įsitvirtinusi priešą padėdavo artilerijos ugnis, kuri dar kelias dienas prieš puolimą būdavo labai intensyvi. Tokiu atveju besiginant, nors tekdavo ir labai smarkiai nukentėti, tačiau atsirasdavo gana laiko, kad pritrauktų į pavojingesnes vietas savo dalis. Todėl dabar artilerijai paruošti puolimą duodama visai mažai laiko — 4—6 valandas, bet užtat šis pasiruošimas vedamas ypatingai tankia ugnimi, naudojant daug sviedinių. Čia turime išvadą, jei priešas pradėjo ypatingai smarkią — uraganišką ugnį, tenka laukti iš jo pusės puolimo.

Tačiau reikia nepamiršti, kad šiuo atveju kartais priešas gali mus prigauti. Jis savo staigią ugnį sustabdo, lyg ir rodydamas, kad pradeda puolimą. Mes pasirengę gintis ir laukdami puolimo, žinoma, pasiskubinsime pritraukti savo kariuomenę, bet, vos mes tai padarysime, priešas gali vėl pradėti bombarduoti nepaprasta ugnimi.

Tokią šposą iškirto 1916 m. gegužės mėn. gale rusai, arti Kremenecko m. Valuinėj, per žinomą gen. Brusilovo austrų fronto pralaužimą. Artilerijos ugnis čia buvo taip tvarkoma: gegužės m. 22 d. 4 val. 15 min. ryto rusų buvo pradėta smarki ugnis. 7 val. ugnis 10 min. visame fronte buvo sustabdyta. Po tos perstogės ugnis vėl

buvo atidengta tuo pačiu tempu; 11 val. padaryta nauja 10 min. perstogė. Po šios paskutiniosios perstogės atidaryta kulkosvaidžių ugnis, o rusų pėstininkai, neišlįsdami iš apkasų, pradėjo šaukti „ura“. Austrai, laukdami puolimo, bemaž pritraukė arčiau savo pėstininkus, tačiau nuo 11 val. 10 min. iki 14 val. rusai išplėtė nepaprastai smarkią artilerijos ugnį, kuri padarė priešui didžiausių nuostolių. Ir tik 14 val. rusų pėstininkai šoko pulti. Priešas jau taip smarkiai buvo nukentėjęs, jog atremti puolimo nebegalėjo, ir 19 val. frontas numatytame bare buvo pralaužtas.

Tokiu būdu besiginant reikia ypatingai budėti, kad nebūtumėme apgauti, nepažiopsotumėme puolimo, ir turėtumėme mažiausia nuostolių nuo stiprios priešų ugnies.

Priešas ginasi, o mes rengiamės jį pulti. Dabar paimsime antrą pusę, kai mes patys manome pulti priešą. Kas mums tokiu atveju būtina žinoti apie priešą?

Čia kai kada svarbių žinių gali suteikti vietos gyventojai. Juk pasitaiko, tiesa labai retai, kad priešas, tvirtindamas savo užimtas vietas, naudoja darbams vietos gyventojus. Paprastas pilietis retai išlaikys paslapyje tą, ką jis matė, retai neišsiplepės apie tą darbą.

Pasikrovimas.

Gogelio foto

ant kepurų geltoni dirželiai ir šautuvai virvėmis parišti taip nejaukiai glaudžiasi prie pilkų sėmėgų arba rausvų kailinių. Keletas klumpėtų sunkiai vaikščiojo po stotį; retkarčiais kyšteri vokiška milinė, pentinuotų batų nešama.

Paklausiau, kas per vieni šitie ginkluoti piliečiai, ką jie čia veikia?

— Čia ne piliečiai, o komendantūros kareiviai, ar tamsta nematai parašo, — parodė į lentą su parašu „Stoties Komendantas“, — lyg norėdamas pasakyti, kad po ta lenta visas dalykas glūdi.

Įėjau pas komendantą. Mažas popierių pripildytas kambarėlis rūpestingai glaudė porą stalų ir visą komendantūrą su pora kažkokio laipsnio karių.

Pasisakius, kad noriu stoti savanoriu į Lietuvos kariuomenę, komendantas maloniai padėkojo už tokį pasiaukojimą ir davęs raštelį pasiuntė pas Kauno miesto komendantą Mikuckį.

Po poros dienų jau buvau 1-mame eskadrone,

kurs tuo metu stovėjo namuose, esančiuose šalia dabartinio „Ragučio“ fabriko.

Tuo metu eskadrone jau buvo apie 120 gusarų-savanorių. Mišri ir įspūdinga kariuomenė: čia buvo Žemaitijos „Kazių“, kaip tuomet vadinome pirmą sykį patekusius į karių eiles, ir baigiant ligi karininkų, inžinierių ir šiaip išsilavinusių žmonių. Dėvėjo visai: sėmėgas, klumpes, batus, kailinius, nagines ir kt.; maža kas turėjo valdiškas milines bei batus. Su koku rūpestingumu gaudėme pentinus, tą taip išganingą ir aiškų raitininkų pažymį.

Jei kas pasisakydavo pirkes pentinus, tai suėdavom visi žiūrėti, lyg dabar 60.000 litų išlošus. Viską pirkdavome, kas tik ką atnešdavo: balną, šautuvą, kardą, milinę ir t. t. Buvo net komisija, kuri pirkė iš piliečių visokius kariškus daiktus.

Dėl valgymo vargo nebuvo: buvo duodamas davinys (tik nemanykit, kad kaip šiandien), kartais ir kruopų košės būdavo, ir mėsos bryzas, o kartais ir kava viską užpildydavo. Dažnai atvykdavo savanorių

kuri jam teko dirbti, arba apie kuri girdėjo. Ir slėpti tą paslaptį jam beveik nėra prasmės, ypatinai tada, jei jis prieš darbo buvo prievarta varomas. Taigi, jis ir pasakoja tą, ką jis darė, ką matė, kaip priešas apkasus kasė, kokias kartis kirto vielų užtvoroms ir t. t. Taip pat jis galėjo pastebėti, ar užkasinėjo priešas į žemę kokias nors dėžes. Jei iš tikrųjų priešas jis užkasė, tai reiškia jis paruošė fugasus. Fugasai sprogdinami elektros laidais iš priešo apkaso, arba patys sprogsta, kai ant jų užvažiuoja tankas ar šarvuotis. Laiku sužinoti apie tokius fugasus yra ypatingai svarbu, nes jie daug padeda gynimuisi. Pavyzdžiui, 1914

m. spalio mėn. per Vyslos upę vienas tiltas liko be apsaugos, nes rusų pėstininkai išbėgiojo. Tačiau rusų pionieriai nesumišo ir, padėję tilto priešaky fugasus, užtaisytus akmenimis, laukė, kol vokiečių pėstininkai prisiartins prie užtaisytų fugasų, ir tada juos išsprogdino. Vokiečiai, apiberti akmenų kruša, pasitraukė ir daugiau artintis prie tilto nediršo.

Kitas atsitikimas: jau tatau įvyko su tankais 1918 m. lapkričio mėn. pabaigoje, kai 12 prancūzų tankų atsitiktinai pakliuvo ant savo fugasų, kurie buvo prieš metus padėti ir apie kuriuos visi buvo pamiršę. Dešimtistankų buvo sušprogdinta, ir tik du liko sveiki.

Taigi, kaip matome, labai svarbu įspėti vietą, kur, būtent, priešas padėjo fugasus, kurių išorinės užkasimo žymės gali būti tik blogai sulyginta ir šviežiai supilta žemė, kurią vargu priešas taip paliks.

Gandai apie priešo veiksmus užpakalyj mums gali būti taip pat labai naudingi. Pastebėti, kaip priešas vykdo savo pristatymą ar išvežimą (evakuacija) labai sunku, todėl, kad paprastai tas vykdoma naktimis ir bendrai laikoma paslapyje. Tačiau vienas kitas vietos gyventojas, dirbęs prie iškrovimo ar pakrovimo geležinkelio vagonų, gali mums labai daug žinių suteikti, pats ne nežinodamas, kaip svarbu yra tas, apie ką jis kalbėjo, reikia tik mokėti jį iškvosti.

— Štai, pavyzdžiui, eilinis Dunda sužinojo iš gyventojų, kad priešas naktimis iš savo vietų skubiai nuima ir krauna į vagonus sunkiuosius pabūklus ir sviedinius. Kokią išvadą padarys eil. Dunda?

— Reiškia, tamsta vade, priešas rengiasi pasitraukti.

— Teisingai. Jis arba traukiasi, arba permeta savo kariuomenės dalį į kitą vietą, kas taip pat svarbu. O jeigu gyventojas pasakoja, kad jis buvo prie traukinių iškrovimo, tačiau prie kai kurių vagonų gyventojų arti neprileido, ir vagonus kraustė kariai?

— Tiksliai sunku atsakyti, — atsakė Dunda, — bet manau, kad tai buvo sprogstamoji medžiaga.

— Gali būti taip, o gal buvo iškraunamos kokios nors naujos ka-

Išsikrovimas iš traukinio.

Gogelio foto

tėvai, giminės, kurių duosnumas ir Velykų stalą primindavo.

Visi buvo patenkinti, visiems visko buvo. Tokių linksmų valandų, pasiaukojimo, nemačiau niekur kitur, gal ir nematysiu. Ir aštuoniolikos metų gimnazistas, ir 40 metų stambus, tylus žemaitis spindėjo kažkokia nenugalima energija. Niekas nesiskundė sunkumu ar koku nors trūkumu.

Kiekvieną dieną savanorių skaičius augo. Seniau atvykę ėjome į sargybą ir į miestą patruliais. Tuo metu Kaune slėpėsi visokių gaivalų: vokiečių kareiviai, visokio plauko komunistai, vagiliai ir šiaip visoki nenuoramos. Naktį daugiausia raiti jodinėdavome. Nors ir raitas, bet nežinai iš kurio kampo smogs tau į kaušą arba ir su kulka palydės. Keletą sykių Senamiesty, Slabadoje ir kitur teko išgirsti vieną kitą šūvį. Tos visos kliūtys mus negąsdino, visi šveitėme kardus, valėm šautuvus laukdami įsakymo: „išvykti į frontą“.

Kovo mėn. Oras kiek sušilo: jaučiamas pavasario kvėpavimas.

Kovo 29 d. gavome įsakymą 25-iems raitininkams išvykti į frontą — į Ukmergės pusę. Ilgai su nekantrumu laukėm, ką paskirs išjoti?... Kelios valandos laiko, rodos, sustyro vietoje, ir niekas nediršta pasakyti kas turi išvykti. Visi kaip maži vaikai, pirmą sykį važiuojant į miestelį, laukia, kurį paims. Iš anksto vienas giria savo pentinus, kitas šautuvą, trečias balną, arklį — gal tie dalykai nulems pirmenybę.

Pagaliau paskyrė. Daugiausia jau tarnavusius rusų kariuomenėje, jų tarpe ir mane. Koks džiaugsmas. Liekantieji prašė kuo greičiausiai ir juos paimiti, girdi, mes frontui skirti, o ne tupėti, lyg senos bobos, užpečky.

Jojam Lietuvos laukais, savo vadų vedami, už jos laisvę kovoti. Tos mintys saldino kiekvieną žingsnį, o mirties baimės, rodos, pasauly niekad nebuvo.

Liud. Dovydenas.

ro priemonės, apie kurias mes nieko dar nežinome. Kiekvienu atveju tokios žinios labai svarbios. Jas svarbu tik nustatyti, o toliau ypatingu sekimu bus stengiasi sužinoti, kas iš tikro ten buvo.

— Dabar, — tęsė toliau būrio vadas, — pereisime prie tiesioginio sekimo besiginančio priešo. Leiskim, kad kautynių metu mes pastebėsime, kad priešo ugnis žymiai sumažėjo ir pasidarė netvarkinga; pastebimi atskiri žmonės ir ištisos grupės, kurios traukiasi atgal, o esančių kautynėse dalių užpakaly kyla dulkių debesys. Tas reiškia, kad priešas daugiau išsilaukė nebepajėgia ir reikia jį drąsiai ir greitai vyti. Paimsime kitą atsitikimą. Priešas tvirtai laikosi, jo artilerija smarkiai mus apšaudė, jo kulkosvaidžių daug. Ką tokiu atveju, eil. Dunda, reikia daryti? — paklausė būrio vadas.

— Reikia prašyti mūsų artileriją padidinti ugnį, pritraukti savo kulkosvaidžius ir tęsti puolimą.

— Tamstos sprendimas gana drąsus, — nusišypsojo būrio vadas. — Gerai, jei mūsų artilerija galės nuslopinti priešo artilerijos ugnį ir bent kiek nutildyti kulkosvaidžius, tai tęsti puolimą mes turėsime būtinai. Tačiau jei mūsų artilerija negalės savo pėstininkų apsaugoti nuo priešo ugnies, tai daug geriau palaukti sutemos, kada priešo ugnis nebus tokia taikli, kaip dieną.

Priešas nori persikelti per upę, kurią mes turime ginti. — Upės laikomos geromis kliūtimis sulaukyti priešo, jei mes laiku sugebėsime nustatyti, kur, būtent, priešas bandys persikelti. Jei mes lai-

ku tai nepadarysime, tai mums teks savo kariuomenę išsklaidyti paliai visą krantą, kitaip tariant, visur tapti silpnais. Kaip gi iš pažymių išpėti vietą, kur priešas bandys persikelti? Pirmiausia, žinoma, reikia sekti tas vietas, kurios yra patogios persikėlimui, o toliau klausytis, ką kalba vietos gyventojai. Kad ir kaip priešas slėptų nuo vietos gyventojų ir nuo gero kariško sekimo savo pasirengimą persikelti, vis dėlto tai paslėpti nėra taip lengva. Na, o kiek gi persikėlimo pažymiai mums yra idomūs?

Pirmiausia, dabartinės kariškos priemonės taip sunkios, kad jų bet kurioj upės vietoj neperkelsi. Priešui teks plačiai išžvalgyti upę ir jos krantus, o vėliau taisyti kelius ir priėjimus prie upės. Jei mes apie tai laiku sužinosim ar pastebėsime, tai persikėlimo vietą nebus sunku išpėti.

Priešui savo kariškoms priemonėms perkelti teks rinktis vietines valtis, keltus, sielius, rąstus ir kitokią miško medžiagą. Tokį rinkimą, kad ir kaip norėsi, nepaslėpsi nei nuo vietos gyventojų, nei nuo mūsų žvalgų. Dar sunkiau priešui bus nepastebimai suplukdyti surinktą medžiagą prie persikėlimo vietos.

Persikėlimo priemonės nepastebimai privežti arti upės dar galima, pasinaudojus nakties tamsuma, bet pernešti jas prie pat upės kranto ir nuleisti į vandenį, jau bus labai sunku.

Persikėlimui dengti būtinai reikia sutraukti stiprią artileriją. Čia taip pat jos prisiartinimas prie upės ir tolimesnis jos išskirstymas padės suvokti persikėlimo

vietą. Prieš pradėdant persikėlimą, tenka padaryti persikeliančios kariuomenės apmokymą, kad ji žinotų, kas daryti persikeliančiam. Jei apmokymas bus vedamas miške, tai pastebėti sunku, bet jei miškas retas ar jo visai nėra, tai priešui nepasiseks šį apmokymą paslėpti.

Visi šitie pažymiai, bendrai, duos mums pakankamai žinių, kad išpėtumėm būsimojo persikėlimo vietą.

Pažymiai veikiant miškuose. — Veikiant miškuose, reikia žinoti labai daug pažymių. Deja, mūsų pašnekesiai labai užsitęsė, tad aš trumpai nurodysiu pačius svarbiausius:

a) Miške pasaulio dalis galima pažinti iš samanų, kurios šiaurinėj medžio pusėj tankiau auga, kad dengtų juos nuo šalčio.

b) Šviežiai praminti takeliai, išmindžiota žolė ir samanos, nulaužytos šakos, apgraužta žievė, užkirtimai medžiuose, šilti laužų pėdsakai — rodo, kad miške neseniai buvo žmonės su arkliais, o pagal kitus pėdsakus mes sužinosim, kas čia buvo, saviškiai ar priešas.

c) Jei girdėti blogas paukščių balsų mėgdžiojimas arba jų balsai visai nelaiku pasigirsta, pavyzdžiui, pelėdos riksmas dieną, vadinasi, kur nors netoli slankioja priešo žvalgai.

d) Medžių kirtimas ir kelmų sprogdinimas rodo, kad priešas taiso kelius. Tačiau reikia įsidėmėti, kad miške garsas labai apgaulingas.

(Galas).

Iš knygos Šildbach Vojennyje primety. Moskva, 1930.

Aš — kareivis.

Kaip žaltys, rangos plentas tarp kalnų ir miškų. Plentu duzgia autobusas. Autobuse pilna keleivių. Tik užpakalinė sėdynė tuščia. Tuoj už Prienų sustabdo autobusą sena moteriškė — kaimietė. Konduktorius — žydas liepia sėsti užpakalinėj sėdynėj. Važiavęs 2-ro pėstininkų pulko kareivis užleidžia savo vietą. „Eikš čia, motinėle. Čia bus ramiau: ne taip krės.“

Važiuojam toliau. Moteriškė pradeda klausinėti kareivį. Pasirodo jos sūnus tarnauja gusaruose. Jis susirgęs ir dabar gulys ligoninėj. Klausinėja, kurioj vietoj ligoninė ir t. t. Kareivis mandagiai atsakinėja, bet pasirodo, kad moteriškė nė sykio nebuvusi Kaune. Jai labai sunku buvo išaiškinti, kurioj vietoj ligoninė, kurion gatvėn eiti ir t. t. Privažiuo-

jam Kauną. Stotyj išlipom. Kareivis ima senelės ryšulį ir sako: „Eikšia, motute, aš tave nuvesiu į ligoninę.“ Man buvo pakeliui, ir aš visą laikąėjau paskui, nepaleisdamas jų iš akių. Eidamas kareivis pasakojo, kaip kuri gatvė vadinasi; kaip jai reiks grįžti atgal į stotį. Priena ligoninę. Senelė dėkoja kareiviui, nori net užmokėti, bet jis atsako: „Žinok, motute, kad aš toks pat kareivis, kaip ir tavo sūnus. Mes su juo broliai.“ Dėkinga moteriškė, su ašarom akyse, davė jam du gražiu, dideliu obuoliu ir pasakė: „Tai nors suvalgyk šiuos obuolius, jie nuo obeles, kurią mano sūnelis pats pasodino.“ Gražiai padėkojęs kareivis nuėjo.

Ir dabar aš nepamirštu tų jo žodžių: „Aš kareivis.“

Matas.

Auto kuopos 12-kos metų sukaktuvės.

Ta džiaugsminga proga, kad Auto kuopa gyvuoja jau 12 metų, š. m. sausio mėn. 30 d. Auto kuopos švietimo vadovas vyr. leit. Petrauskas laikė Auto kuopos kareiviams paskaitą — tema „Auto kuopa 1919 metais ir dabar“.

1918 m. Lietuvos Nepriklausomybę paskelbus, kad sustiprintu savo jėgas, kr. aps. m-ja matė būtiną reikalą kurti kariuomenę. Viskas dedasi Vilniuj lenkams ir bolševikams siaučiant. Auto būrys susikuria Kaune ir apsistoja Duonelaičio ir Maironio g-vių kampe, Parkausko namely. Automobilių garažu buvo panaudotas dabartinio Karo Muziejaus trobesys. Auto kuopos kūrėjas buvo kar. Fainstelis. Jis gavęs iš vyriausybės įsakymą, tuoj surado savanorių tarpe gerų šoferių ir ėmėsi medžioti automobilius. Pirmas automobilis, kuris kažkokiu būdu pasisekė išmonyti iš besitraukiančių vokiečių, buvo „Daimler“. Vėliau radosi „Adler“; „Mersedes“; „Benz“ ir kt. Mašinos jau buvo, bet tuo laikui ir benzinas buvo sunkiai gaunamas. Šoferiams buvo duodami pinigai, o jie privalėjo aprūpinti savo mašinas. Na, ir vyrų tuomet būta! tikrai pasišventusių kaip štai J. Mockus, Jablonskis ir kiti.

Iš pat susikūrimo dienos Auto būrys priklausė prie Inžinerijos bataliono. Iš pradžių darbo buvo daug: senos mašinos reikalavo remonto, įvairios komandiruotės, jaunų kareivių apmokymai ir t. t.

Bet dirbant visa tai buvo nugalėta ir duota tinkama pradžia Auto kuopai.

1919 m. IV m. 3 d. Auto būrys, užgrūstas įvairiomis auto priemonėmis, turėjo būti išskirstytas į automobilių kuopą, šarvuotą, su-

kais kovose su bermontininkais buvo paimta didelis skaičius automobilių „Komnik“. Tas papildė naujai gyvenančios Auto kuopos judėjimo priemones. Be to, buvo nupirkta daugiau naujų krovinių ir lengvųjų automobilių. Kareiviai

Auto būrys išsirikiavęs kelionėn į manevrus 1930 m.

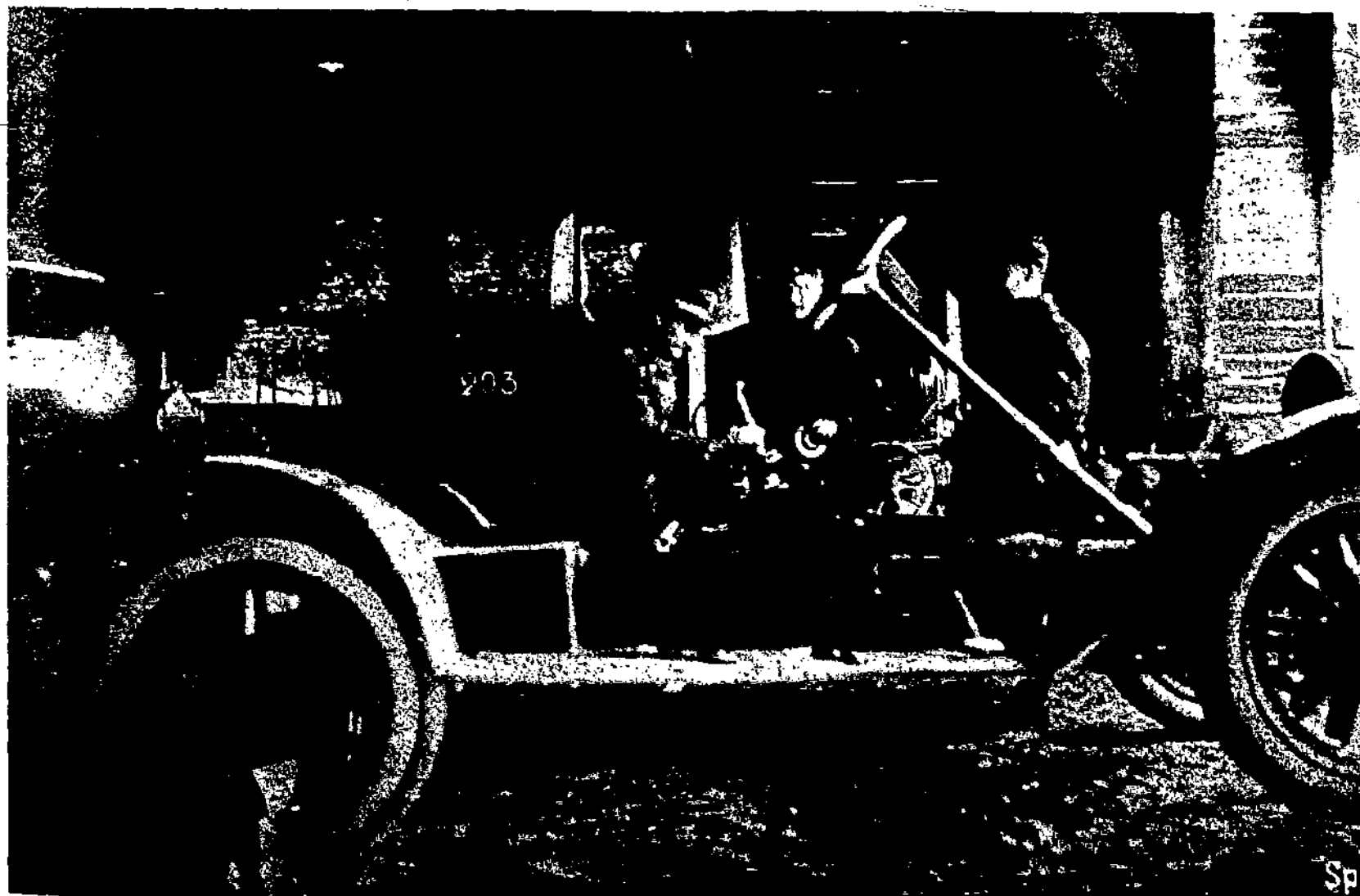
sisiekimo ir sanitarijos komandas. Po išskirstymo, Auto kuopa atskėlė į Šančius ir užėmė rusų laikais buvusį Pontonų b-no rajoną. Trobesiai buvo apleisti, nei durų, nei langų nebuvo. Viskas išplėšta išgriauta. Viskas reikėjo iš naujo statyti, taisyti. Tas įvyko rudeni, šalčiams artėjant. Daug darbo turėjo, kol pasiruošė laukti artėjančios žiemos. Auto kuopa susitvarko ir pradeda žengti pirmyn. Įsteigia dirbtuves, kuriose patys remontuoja automobilius. Tais lai-

tuomet jau turėjo kuo mokytis ir kuo važiuoti. Viskas laimingai sekėsi, o po kiek laiko iš auto kuopos išaugo Auto batalionas.

1926 metų pradžioje visas Inžinerijos dalis sujungė į vieną Technikos pulką. Tame skaičiuje pakliuvo ir auto b-nas. Ir iš auto b-no liko tik auto kuopa. Sumažėjus žmonių skaičiui, sumažėjo jos ir pažanga. Rajonas liko apytuštis. Nors pildė savo pareigas, mašinos nuolat urzgė, bet to gyvumo jau nebebuvo. Ir tik 1927 m. baigiantis, išformavus Technikos pulką, Auto kuopa vėl atsigavo, vėl ėmė savarankiškai gyventi. Per šį laiką jau daug ką yra nuveikusi, daug jaunimo šoferiais išmokiusi, daug visokių važinėjimų atlikusi. Dėl to ji turi būti didi ir pasiruošusi. Šiomis dienomis tikimasi sulaukti jos pakėlimo į Auto rinktinę.

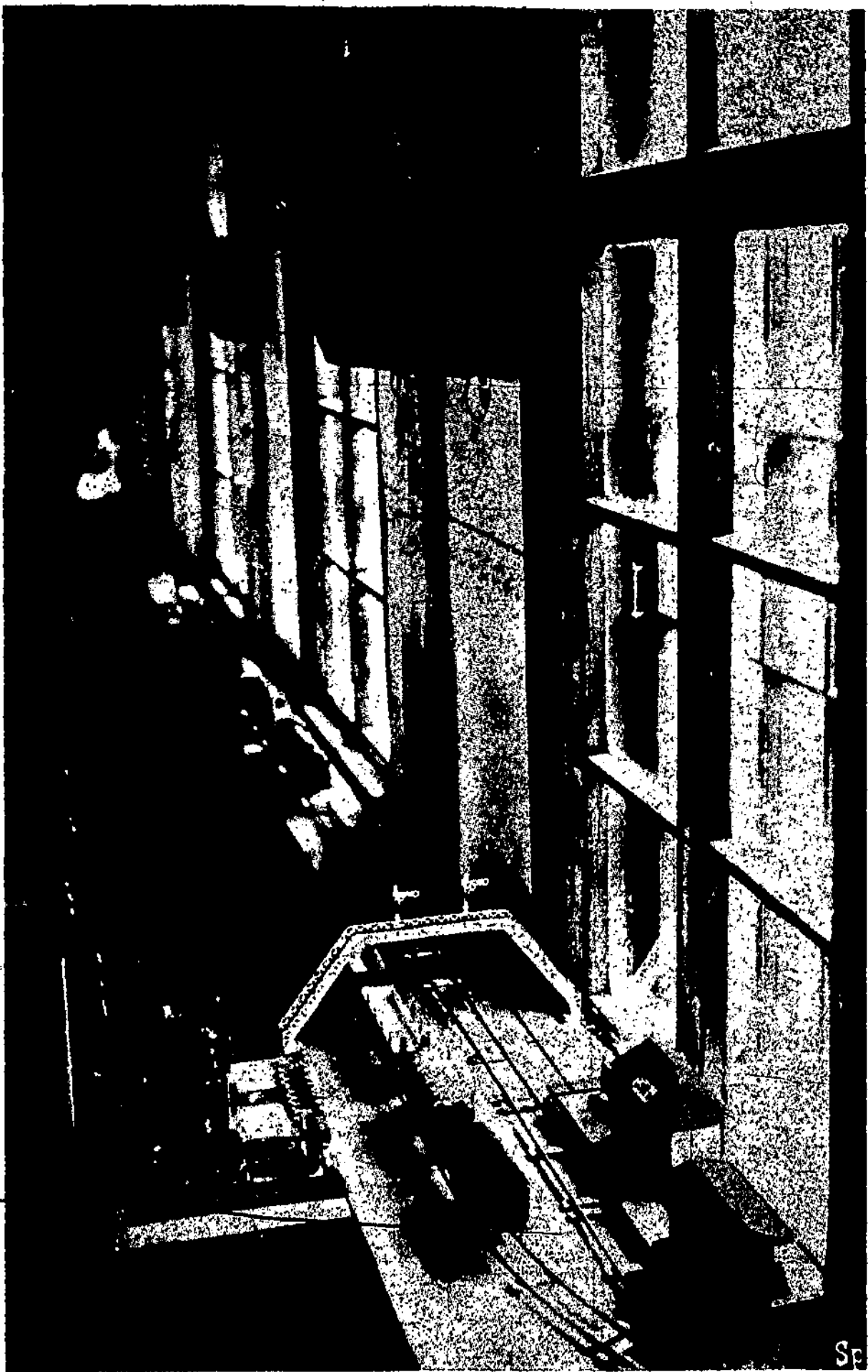
Paskaitą baigdamas šviet. vadovas visiems Auto kuopoje tarnaujantiems kariams palinkėjo, kad pereinant į Auto rinktinę dar su didesne energija ir atsidėjimu imtųsi šoferio darbo. Be to, pabrėžė, kad vengtų blogų šoferiams įpratimų, būtų atsargūs, blaivūs (niekuomet nesisėstų už vairo išigėrę) ir visur ir visuomet būtų mandagūs ir sąžiningi.

A. Kibirkštis.

Auto kuopos garaže 1928 m. apžiūrimos mašinos.

Gelež. kuopos mok. būrio klasėse geležinkelio ir traukinių modeliai.

Geležinkeliniai labai gerai parengiami savo pareigoms bei tarnybai. Mokymo reikalui jie turi speciališką klasę, kur ne tik mokomi teorijos, bet praktiškai supažindinami su naujausiais modeliais.

Šiuose dviejuose paveiksluose matome įrengtą geležinkelio modelį, kuris demonstruojamas pamokų metu. Pasiėniais per visas klases pravežtas kelias. Sienose pastatyti tuneliai ir tiltai. Paleidus iš centrinės stoties — Vilnius — išpūška

garvežiukai, traukdami po keletą vagonų. Garvežiukai juda garo vāromi. Traukiniai, pravažiuoję Trakų, Gardino ir Lydos stotis, grįžta į Vilnių.

Tarp stočių įrengti telegrafo ryšiai. Kiekvieną stotį aptarnauja budėtojas ir reikalingas skaičius asmenų. Vienu žodžiu, tai pilnas vaizdas gerai organizuotos geležinkelio linijos miniatiūroj.

Pilkieji didvyriai.

(Iš mano atsiminimų).

Jau praėjo trylika mūsų nepriklausomo gyvenimo metų. Džiaugiamės, galėdami laisvai savo gyvenimą tvarkyti, laisvai kvėpuoti tėviškės laukų oru. Retai prisimename apie tuos, kurie sunkiausiais kovų laikais laisvės ištroškusių tautos priešaky stovėjo. O dar mažiau mes žinome ir rūpinamės tais, kurie kraują dėl laisvės pralijo, kurie patys, būdami paprasti, pilki žmonės, ne vieną žygdarbę parodė. Tai pilkieji didvyriai. Jų daug dar tebegyvena mažose provincijos miestukuose. Jie už-

miršti, pilki ir dabar, kada jų kraują pirks laisvę mes džiaugiamės.

Mažas dar buvau, bet gerai atsimenu 1918 metų vasarą. Mano gimtajame miestuke — Želvoje (Ukmergės apskr.) nedaug kas tepasikeitė. Žmonės dirbo kasdienį savo darbą ir tik atliekamam metu teprisimindavo kokias miglotas dienas jie gyvena, kokia neaiški jų ateitis. Miestely niekas nežinojo, kokiai valstybei jie dabar priklausos, kas bus toliau. Iš vakarų, tiesa, papūtė laisvės dvasia, bet tokia dar neaiški, netikra.

Mano tėvui pasitraukiančių vokiečių ir greitosiomis susidariusio Ukmergėje vietos valdžios buvo pavesta organizuoti Želvoje savo miliciją. Jam buvo liepta ir vadovauti pirmajai Želvos milicijai. Gerai prisimenu tas dienas, kai tėvas grįždavo iš miestuko suvargęs, be nuotaikos ir skųsdavosi saviškiam, kaip sunku laikyti savo rankose visą valdžią ir būti atsakingu už visą miestelį. Ir iš tikrųjų buvo sunku, labai sunku. Miestely atsirado žmonių, kurie ėmė skelbti, kad jokios Lietuvos nėra ir bū-

ti negali, kad visa Lietuva priklausė Lenkijos. Įkandin atsirado tuojau jaunuolių, kurie ėmė agituoti miestelio vyrus stoti į lenkų legionus. Ir nejučiomis miestely matydavosi jaunuolių, kurie pasipūtę, išdidžiai nešiodavo prie kepurių baltus Lenkijos erelius. Tuo metu mano tėvui teko ieškoti žmonių pirmiesiems lietuvių milicininkams. Kiekvienam žingsny jis sutikdavo lenkuojančių miestelio ponų pasipriešinimus ir kliūtis. Miestelis nenorėjo pripažinti jokios lietuviškos valdžios.

Bet tėvas nenusileido. Energingai dirbęs, jis pagaliau sutvarkė miestely miliciją, paskiria seniūnus kaimuose. Mažai tegaudamas instrukcijų iš Ukmergės, tėvas miestelį valdė savo iniciatyva. Pirmosios milicijos vyriausias tuo metu uždavinys buvo sulaikyti besiplečiančią javų kontrabandą. Ir gerai atsimeņu, kai kelis kartus pirmieji Želvos milicininkai sučiupo kontrabandininkus ir atėmė iš jų vežamus javus. Atsimenu, kaip verkdamas ir prašydamas sučiuptieji kontrabandininkai.

Praėjo keli mėnesiai. Suorganizuotų legionierių dalis vėl grįžo į miestelį ir ėmė kalbinti naujus savanorius į legionus. Čia tėvas energingai pasipriešino. Rezultate — trys Želvos milicininkai jau kitą dieną užsirišo ant rankovių žalius raiščius su raidėmis „P. P. P.“ („Pozelwianska polska policja“ — Želvos lenkų policija“).

Vėl tėvui buvo rūpesčių, kol atėmė iš „polskos policijos“ jų ginklus ir jų vietoj paėmė kelis jaunus vyrukus — lietuvius iš artimųjų kaimų.

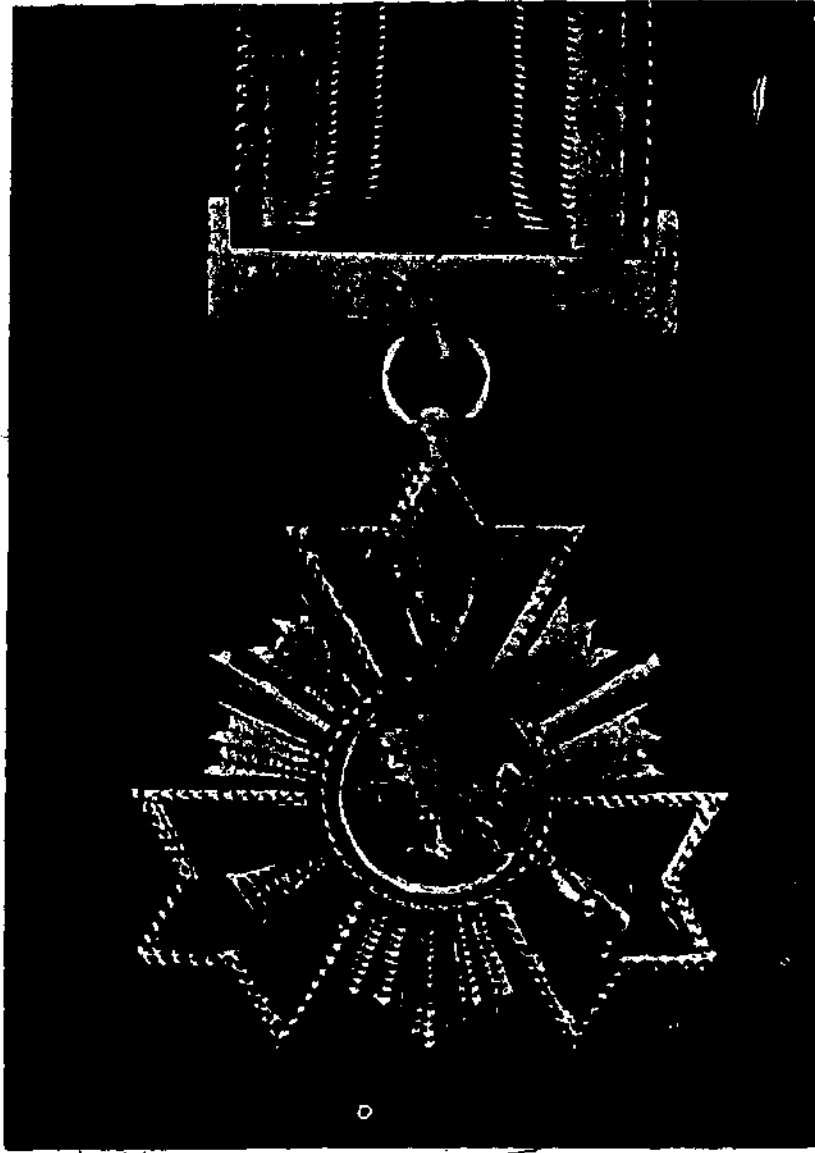
Tokiais erškečiuotais keliais teko eiti mano tėvui ir jo suorganizuotai pirmajai Želvos valdžiai. Lenkuojantis elementas dar ne kartą kėlė galvas ir reiškė prieš mano tėvo darbus griežtų protestų.

Tuo tarpu užgriuvo nauji rūpesčiai. Visi įsakymai Želvos milicijai, visos instrukcijos iš Ukmergės nutrūko. Tėvas pats važiavo į Ukmergę ir dar tą patį vakarą grįžo išsigandęs ir nusiminęs. Ukmergėje buvo jau nauja valdžia — bolševikai.

Tą naktį pirmieji Želvos milicininkai nemiegojo. Ilgai tarėsi, kas daryti. Ar atiduoti valdžią bolševikams, kurie diena iš dienos vis tiek pasirodys, ar gintis, kiek galima, ir laukti pagalbos iš kaž-

kur esančios lietuvių valdžios ir kariuomenės?.. Ir nieko nenuitarė Želvos milicininkai, o tėvas tą rytą, lyg kažką jausdamas, ėmė valyti šautuvus ir iškasė iš žemės paslėptus šovinius.

Bet bolševikų kariuomenė nelietė Želvos. Jie turėjo kitur dar-

Šaulių žvaigždė. Šaulių žvaigždė yra garbės ženklas pagerbti šauliams ir šiaip asmenims, padariusiems Šaulių Sąjungai arba Lietuvai naudingų darbų. Šaulių žvaigždė sudaro trys trikampiai, sujungti valstybiniu vyčiu, apsuptu spinduliais su šaulių emblema. Kryžmai sudėti šautuvais ir senovės lietuvių trimas. Antroji žvaigždės pusė parašas: Už nuopelnus, Šaulių S-gos initialai ir Š. S. ir žvaigždės įsteigimo metai: 1919 — 1930.

Mūs partizanas bermon-tiados metu (Iš Šiaulių apylinkės).

bo. Tuo tarpu tik atskiri būriai išsiblaškė po kraštą, plėšikaudami ir gąsdindami žmones. Vienas toks bolševikų būrys kartą atėjo ir į Želvą. Nedaug jų buvo, bet gerai ginkluoti, drąsūs. Pirmiausia jie nuėjo pas Želvos kleboną ir liepė atrakinti bažnyčią. Apiplėšę kleboniją ir turtingesnius žmones, jie sukviatė aplinkinių kaimų vyrus ir liepė per dvi valandas pristatyti dešimt vežimų lašinių ir kitokio maisto. Kaip įkaitą, jie areštavo kleboną ir visur ėmė ieškoti mano tėvo. Bet tėvo nebuvo namie. Jis, vos bolševikams pasirodžius, pasiėmė su keliais vyrais visus šautuvus ir kažkur dingo. Neradę jo, bolševikai ėmė plėsti miestelį ir krovė viską į vežimus. Beplėšikaudami ir belaukdami iš sodžių pareikalautų produktų, jie išsiskirstė po visą miestelį.

Tuo tarpu Želvos niūrūs ir ramūs gyventojai ėmė vis gausingiau rinktis į miestelio aikštę. Pamiūrusių žmonių akys nepranašavo nieko gero. Iš kažkur ėmė rodytis ir Želvos milicininkai... Apie prikrautus vežimus ėmė rinktis su keliais vyrais ir mano tėvas. Reikėjo tik ženklo.

Tą ženklą davė jaunas Želvos žydukas. Jis priselino iš užpakalio prie einančių miestelio aikštę dviejų bolševikų ir labai vikriai ištraukė iš pažasties vienam jų nešamą kirvį. Po to tuojau smogė tuo pačiu kirviu bolševikui į galvą. Tas pavirto, o nustebes jo draugas pasijuto nuginkluotas ir apsuptas minios.

Ties klebonija pasigirdo šūviai. Tai Želvos milicininkai pradėjo veikti.

Ir nepraslinko nė valandos, kai miestely neliko nė vieno bolševiko, išskyrus tik du, kuriuos sunkiai sužeistus, nunešė į kažkokį rūšį, tuo metu Želvos kalėjimą. Suvežti kaimiečių produktai grįžo atgal, o miestelio gyventojai atsimeinė savo turtą.

Išgijusiems bolševikams pačių želviečių buvo padarytas teismas. Juos išvedė iš miestelio ir liepė bėgti. Palydėjo į viršų paleistais šūviais. Tokia buvo želviečių bausmė. Ją pateisinti galima tuo, kad Želvos gyventojai iš viso buvo ramūs, flegmatikai žmonės.

Dabar miestelis laukė tolimesnių įvykių. Netrukus ties Želva pasirodė gausingas bolševikų kariuomenės būrys su kulkosvai-

Pasikalbėjimas su okupuoto krašto gyventoju.

Nesenai man teko susitikti su vienu lietuviu, kelioms dienoms atvykusiu iš lenkų okupuoto krašto — iš Suvalkijos srities. Šiek tiek pasikalbėjus, be jau žinomų iš spaudos dalykų apie pavergtų lietuvių gyvenimą ir jų vargus, teko ir šio to naujo išgirsti.

Pirmučiausia krinta į akis jų didelis patriotiškumas ir noras kuo greičiausiai atsikratyti lenkų jungo. Tostų metu pirmoj eilėj pakelia taurukę už greitesnį išsivadavimą. Šis, iš visos jų nuotaikos, matyt, kad pas juos jau yra įprastas reiškinys, kažkaip automatiškai išsiveržia.

Gandų įvairiausių pas juos yra. Koks nors menkniekis jiems atrodo didžiu dalyku. Pavyzdžiui, praeitą rudeni, naujokus šaukiant, iš kai kurių lietuviškų sričių daugeliui naujokų buvo atidėtas kariuomenės ėmimo laikas. Tuo susidarė nuotaika, kad čia kas nors nepaprasto — ar tik nemanoma grąžinti šis kraštas Lietuvai, arba gal kas nors Ženevoj yra padaryta. Apskritai, gyvena žmonės džiuginančiomis viltimis, kad bus išvaduoti. Pasipriešinimo pavergėjams dvasia taip pat stiprėja. Daugelis nukenčia už lietuvišką darbą, bet tai nepaiso ir nukenčėję didžiujasi. Kartais ir neleidžiant per vakarus giedoti Lietuvos himno, jį gieda, o paskui už tai atlieka bausmę. Iš savo vakarų dažnai jaunimas paprašo išeiti lenkų kareivius. Į kariuomenę stoti vengia ir įvairiais būdais stengiasi išsisukti, nors daugeliui tenka tarnauti ir netoli namų, pavyzdžiui, Suvalkuose stovinčiuose dalyse.

Gražesnės mergaitės dažnai atsisako tekėti už lenkų, kaip jie vadina, mozūrų, ir kartais, piršliams atvažiavus, pabėga ir pasislepia. Su lenkų šnipais bei provokatoriais taip pat apseina „be ceremonijų“. Praeitais metais buvo toks atsitikimas. Vienas lenkų šnipas ir provokatorius, pabėgęs iš Nepriklausomos Lietuvos, slankiojo po lietuvius. Greit lietuviai pastebėjo jo tikslus ir iš po vienos nakties provokatorius buvo rastas negyvas. Prasidėjo lenkų

tardymai, kurie dar nesibaigė. Tikrų kaltininkų nesuranda. Nužudytojo provokatoriaus brolis, kuris taip pat tokius darbelius dirbo, nakties metu bijo pasirodyti ir laikosi arti policijos.

Atsiranda išgamų ir iš lietuvių tarpo, ypač, kurie turi kokių nors nesuvestų sąskaitų su savo kaimynais ir per lenkų „malonę“ tikisi pasinaudoti. Su tokiais kaimynai laikosi šaltai ir vengia jų.

Dar viena ypatybė pastebima pas pavergto krašto lietuvius: gatvėse kalba atsargiai ir pusiautylo mis. Mat, jau įprasta!

J. K.

Pavergtas Vilnius.

Dail. Jackevičaitės.

džiais. Jie apsupo miestelį ir susirinkusiems želviečiams pastatė sąlygas: arba želviečiai išduos savo milicininkus ir maištininkus, arba jie paleis į miestelį ugnį.

Tėvas bandė bėgti, bet jį sučiupo. Suėmė taip pat kleboną ir kitus miestelio inteligentus. Visi laukė baisių įvykių.

Iš savo namų lango aš, nors drebėdamas, bet smalsiai sekiau viską kas dedasi miestely. Šalia manęs verkė išsigandusi motutė, mano broliai ir seserys... Tuo tarpu pasigirdo šūviai. Pro patį mūsų namą prabėgo vienplaukis vyras. Pažinau jauną žyduką, kuris pirmas smogė bolševikui kirviu į galvą. Jį vijosi visas būrys ir nuolat šaudė. Tik už miestelio

jie sužeistą žyduką sugavo ir nuolat mušdami atvedė jį į aikštę. Kruvinas, sudaužytas jis buvo. Čia pastatė jį šalia kitų suimtųjų ir bolševikų būrio viršininkai ėmė tartis. Visiems suimtiesiems buvo pranešta, kad jiems teks mirti.

Atsimenu tą siaubą, kuris apėmė Želvos gyventojus. Visi laukė sušaudymo.

Bet bolševikai neįvykdė savo nutarimo. Jam labai pasipriešino atvykęs komisaras, kuris priminė didelę atsakomybę, jei šie sušaudys suimtuosius be aukštesnio teismo.

Tuo būdu mano tėvas ir kiti suimtieji liko gyvi. Juos išvežė į Ukmergę, bet ten komisariatas,

ištyręs dalyką, visus paleido. Į miestelį grįžo kovotojai, bet prislėgti, be nuotaikos. Jaunas žydukas buvo taip sudaužytas, kad nustojo beveik viso kraujo ir iš jau no, tvirto vyro liko tik šešėlis. Susikrimitęs, visų įvykių išgąsdintas ir nukamuotas klebonas kun. Žebrius netrukus mirė.

Mano tėvas nebesurinko išgąsdintų Želvos milicininkų ir ėmė laukti šviesesnių dienų. Miestelyje, kaip ir anksčiau, ėjo pilkas, kasdienis gyvenimas. Tik retkarčiais užklysdami iš toliau žmonės pranešdavo, kad bolševikai traukiasi.

Netrukus Želva susilaukė savo kareivių, susilaukė ir savo valdžios.

Jūras Šaltenis.

Lietuvių jaunuomenė senovėje ir dabar.

Štai kaip rašo lietuvių istorininkas Simanas Daukantas apie lietuvių jaunuomenės gyvenimą senovėje.

Senovėje lietuvių jaunuomenė netimsojo, užpelėnėje atsivėpusi nelindėjo, rudens metu ir žiemai esant nerangavo šiltos trobos užkrosnėje, — bet bernai, vieni darganų sudergti, nuo lietaus nučiužę, kiti nuo speigų apšarmoję, pūgų apdumpti, per visą dieną grūmėsi neižengiamose giriose be atvangos čia su malkomis, aure su lokiais, šernais, taurais, pratindami į karą, kad kurią nors dieną galėtų savo tėvynės priešus mušti. Pavasariui ar vasarai atėjus, netysinėjo pašaliais, nevėpsojo į saulę, namų patvoriais styrinėdami, bet mažieji giriose paukštinėdami bandą ganė, pusūgėliai su didesniais lankose ir dirvose pakeliamus darbus dirbo, iš anksto gudindamiesi (pratindami) prie vargų ir rūpesnių. Elgėsi visuomet visi skudriai, bukliai, jautriai, gūviai ir išmintingai. Nesilepino. Tris, keturias dienas neižengiamose tamsių girių raistuose medžiodami, tenkinosi vieną kartą duonos su vandeniu užkandę, kaip vienas tik geisdamas, kad briedį perristų bei šerną nusmaugtų ar žilą ažuolą pagožtų, o dėl to kantriui bei drąsiu jau nuo mažų dienų vadintųsi. Nėsa pagal tautos būdą tas vyrų tesivadino, kuris lokį ar taurą vienu sviediniu rito šonan ar glėbinę trinką rankose vadaliavo.

Iš miško pargrįžę, ne miegpūdavo, bet vieni virves suko, kiti tinklus mezgė, kiti lankus vijo, vyžas vyžojo, tūbus vėlė, pasakodami tėvų protėvių karo žygius ir džiaugdamiesi jų kantrybe ir dorybe, ir linksmai vakarojo bei sau padargą į butą teikė. Kiti, pavakaroję, vėl grįždavo į mišką vilkų, lapių tykoti. Atėjus šventėms, netabalavo per kiemus, nesikūlė neprideramai, negėrė, nemerginėjo, bet žynynuose ar po ažuolais giminės garbei širdingai meldėsi pas savo tėvus. Tėvų ir senųjų sakomi, klausė, kuriuos, karšinant, padoriai gerbė bei slaugė. Nesiangstė nuo ūkio žygių, nesikosojo šiltose trobose, bet reikalui esant, lygia dalimi perkūnijoms griauinant, žaibams tvaskant, linksmai gūžuodavo ten, kur juos tėvynės garbė bei goda ar tėvų įsakymas siuntė. Dėl to taip augusi senųjų lietuvių jaunuomenė niekino visus vargus ir nelaimes lygia dalimi namuose, kaip ir karuose. Tai matom, draugai, koks buvo lietuvių jaunimas senovėje.

Dabar pažvelkime į šių laikų jaunimą ir panauginėkime gerus ir blogus įpročius.

Jaunimas — valstybės pamatas. Juk jis uoliai dalyvavo mūsų valstybės atstatyme, jis kovojo už tėvynės laisvę, net nesigailėjo aukų. Daug jaunų, tvirtų ir naudingų tėvynės veikėjų, tėvynės meilės vedami, žuvo kovoje arba sunkiais nelaisvės metais, kovodami už spaudą, paguldė galvas šaltuose Sibiro kalėjimuose.

Daug svarbos jaunimas turi dabartiniais laikais. Jis yra jautriausia tautos dalis. Kilus pavojui mūsų tautai, jis pirmiausia pastebi, stengiasi jį užgniaužti.

Todėl aišku, kad tautos gerovė daug ir nuo jaunimo priklauso. Jei jaunimas sveikas kūnu ir dvasia — tai galima laukti tautai šviesios ir laimingos ateities. Doras jaunimas — tautos laimė, o jo darbai — valstybės gera ateitis. Jaunimas turi žengti tiesos keliais, kurie veda prie naujesnių laimėjimų. Koks dabartinis jaunimas, tokia bus ateitis ir tauta. Jei dabar jaunimas bus auklėjamas doros pagrindais, tai jis išaugs sveika, susipratusia tautos dalimi.

Bet jeigu jaunimo tarpe įsigalės blogi įpročiai: girtavimas, blogų knygų skaitymas, peštynės ir t. t., jis išaugs žalinga tautos karta.

Atidžiau dabar pasižiūrėję į mūsų jaunimo gyvenimą, pastebėsime jo tarpe ydų ir šviesos trūkumų.

Daug kas jaunimo užmiršo savo senovinį kuklumą, vikrumą, paslankumą. Jis įgijo blogų įpročių. Daug jaunuolių, ypač kaime, pasidavė blogiems, nedoriems įpročiams: mėgsta išsigerti, išstis dienas kortuoti o paskui peštis tarp savęs. Jie neturi pinigų užsisakyti laikraštį ar knygą — reikia taupyti litus alui, degtinei, kortoms. Reiktų šie blogi įpročiai pašalinti iš mūsų jaunuomenės tarpo.

Kovai su jais imkimės įvairių priemonių. Čia daugiausia gali laimėti tu pats jaunime. Tu turi skaityti ir platinti gerus laikraščius, nes jie daug ką gali gražinti į doros kelią. Turi susidomėti daugiau sportu. Sportas gaivina ir stiprina jėgas. Jėgų tau, jaunime, daug reiks gyvenime, nes tu, jaunime, turi dar daug įvairių ir sunkių uždavinių atlikti. Turi išlaikyti savo tėvynės nepriklausomybę, kurią įgijo mūsų tėvai, broliai, per savo aukas ir pasiryžimą, ir kurią tyko pagrobti mūsų priešai. Turi dar ruoštis į didelį žygį vaduoti sostinę — Vilnių iš žiauraus aro nagų. Tu eik senovės lietuvių jaunimo pėdomis ir jų nuveiktų darbų pavyzdžiais.

Mokinsys P. S-das.

Neužmirštami įspūdžiai.

(Panevėžio skautų vadovų ekskursija Pajuostės dvaran).

Prāmoga — viliojantis, širdį ir jausmus kutenantis žodis! Džiaugsmas širdy netilpsta, ir veržiasi skambios dainos ir juoko garsai, skaidrindami jaunatvės kupiną sielą ir visą paniurusį pasaulį.

Tokiu tat džiaugsmu š. m. sausio m. 25 d. gyveno ir Panevėžio skautų vadovų kursų lankytojai, turėdami laimės aplankyti savo mylimą vadą, buvusį Panevėžio tunto tuntininką, dabartinį Lietuvos skautų s-gos garbės gynėją vyr. skautininką kapit. Žukaitį, kuris dėl tarnybinių pareigų išvyko iš Panevėžio ir gyvena Pajuostės dvare.

Panevėžio skautų vadovai, per 50 asmenų būrys, minkštu žiemos keliu, linksmi triukšmaudami, kapstės Pajuostės link. Supūstyto sniego krūvos ir „glostantis“ vėjelis nė kiek nemažino nuotaikos. Net mūsų skautės linksmi „marširavo“, nors nuo sniego neapsaugojo jų nei ilgiausi botai, nei meškiški vyru patarnavimai.

Triukšmingai nusiteikę pasiekiame Pajuostę, o čia koks puikus sutikimas! Netyčia lenda mintis, kad karys visados liks kariu ir savo džentelmeniškumu visados žavės ne tik moteris, bet ir kiekvieną žmogų! Tokį džentelmenišką sutikimą turėjome ir mes Pajuostėje. Nuėjome apžiūrėti naujų 4 p. p. kareivinių, kurios iš oro (vidaus nematėm) darė didingo įspūdžio ir priminė tikrai europėjišką trobesį su visais moderniškais patogumais. Ne vienas tada iš mūsų sugriovė savo širdy nuomonę, kad, girdi, kareivinės yra tai kažkoks niurus, tamsus trobesys, kur viešpatauja vien geležinė drausmė ir laisvės varžymas. Įspūdis be galo malonus!

Paskui malonūs šeiminkai apvedžiojo mus po visą Pajuostę ir aprodė visus kariškus trobesius. Pagaliau grįžome vėl prie mok. kuopos, ir čia kap. Žukaičio bute buvome labai širdingai pavaišinti, turėjome progos net sušokt smagios polkutės bei romantiško valso, kol visiškai sutemo. Tada dar kartą pasidžiaugėme mūsų kareivių gražiu gyvenimu, kuris aiškiai krinta į akis, lankant mokomos kuopos užsiėmimų salę ir visas patalpas. Tiek čia užrašytų obalsių, tiek gražių užrašų, koks tvarkingumas, koks jaukumas, kokia puiki pavyzdinga drausmė, koks gražus patalpų sutvarkymas ir dekoravimas — tiesiog negalima atsigerėti! Labai charakteringai mūsų įspūdžius apibūdina vienos skautės posakis, kuri, jausmų pagauta, atvirai prisipažįsta:

— Kaip širdingai gailiuos, kad negaliu tarnauti kariuomenėje! — Jos žodžius lydėjo pilna pasitenkinimo vyrų šypsena.

Henr. Abl.

Skautai vyčiai Šiauliuose.

Dar nesenai susitvarkę šiaulių vyčiai ėmė smarkiai dirbti. Štai, nesenai, visus šiauliečius nustebino nepaprastai pavykęs didelis balius, kuris toli gražu nebuvo visai panašus į kitus, buvusius iki šiol šiauliuose, balius. Prisipažinkit, — juk nepaprasta, kad balius metu bufete nebuvo nė lašo svaigiųjų gėrimų, net alaus, kad šokta iki keturių ryto ir orkestrui neteko sugroti nė vieno fokstroto. Net rūkančius tvarkdariai sudraudė ir nei bufete, nei koridoriuj neleidė rūkyti.

Ir vis dėlto susirinkusi gausi publika buvo taip patenkinta, kaip niekuomet iki šiol. Scenoje visiems šiauliečiams pažįstami skautai-lapiniai „Višta“ ir „Nastė“ tiek prijuokė publiką, kad niekai nusibodęs Patas ir Patašonas.

Dar koncertinė dalis, dar nepaprastai gerai atliktos skautės Žarembaitės melodeklamacijos ir akrobatų skautų nuostabūs darbai. Publika nustebusi, publika patenkinta. Ir publika gerai dabar žino, kad tokius balius suruošti temoka tik šiaulių vyčiai.

Jūr. Ša.

Aukštesnioji technikos mokykla.

Vasario mėn. 1 d., mūsų mokytojo kap. Jančio pastangomis, apsilankėme kino teatre „Kapitol“. Susirinkome gana gausingai. Matyt, kad mūsų mokyklos mokiniai karo veiksmams labai suinteresuoti, kad tiek daug susirinko. Į jokias paskaitas bei eisenas tiek nesusirinkdavo.

Filma buvo demonstruojama iš karo laukų veiksmų. Tai buvom, tartum, ne kine, bet pamokoj. Iš kiekvieno paveikslo galima buvo daug pasimokyti, pavyzdžiui: puolimai, žvalgymai, kautynės ir kt. Visa tai buvo aiškiai ir suprantamai rodoma. Gana vaizdžiai buvo rodoma šis tas iš

šaudymo. Čia mes pamatėm gana įdomių ir mums dar nežinomų dalykų. Tik šiek tiek buvo per greitai demonstruojama. Šiaip esame labai patenkinti, nes daug ko naujo sužinojome.

J. Matusevicius.

Utenos skautų rajono tuntas.

Isteigus tuntą Utenoje, vietos skautai-ės labai sustiprėjo. Veikimas pasidarė daug gyvesnis ir įdomesnis.

Tunto štabe dirba ir penki mokytojai, kurie eina skyrių vedėjų pareigas. Netrukus manoma įsteigti skautai tose vietose, kur dar jų nėra. Taip pat netrukus manoma įsteigti skiltininkų, topografijos ir pirmosios pagalbos kursus.

Norėdamas arčiau su skautais-ėmis susipažinti, tuntininkas žada netrukus aplankyti visas savo rajone esančias draugoves.

Labai susirūpinta vilkiukų ir paukštyčių steigimu visose pradžios mokyklose. Mokytojai tam darbui labai pritaria ir net patys įsteigtiems būreliams vadovauja.

Vietos dr-vės — „Mildos“ ir „Dr. J. Basanavičiaus“ veikia gana gerai. „Mildos“ dr-vė turi 38 skautes ir būrelį paukštyčių. „Dr. J. Basanavičiaus“ dr-vė yra per 45 skautus. Prie dr-vės veikia ir vilkiukų gauja, kurioje yra 25 nariai.

Miesto pradžios mokykloje veikia taip pat vilkiukų ir paukštyčių būrelis, kuriame yra 50 narių.

Sausio mėn. 31 d. gimnazijos vilkiukai ir paukštytės suruošė sueigą-pasilinksminimą, į kurį pakvietė gimn. moksleivius ir prad. mokyklos vilkiukus ir paukštytes. Sueigoje senasis vilkas supažindino su žaidimų reikšme, o tunto ad-jutantas papasakojo apie vilkiukų atsiradimą, reikalingumą, užsiėmimus ir kt. Po to sekė linksmoji dalis. Buvo vaidinamas vieno veiksmo vaizdelis, vaizduojąs Vilniaus krašto lietuvių vargus ir persekiojimus. Po to padėklamuota, paskambinta, padaryta keletą piramidžių, o skiltininkas paskaitė feljetoną.

Programai pasibaigus, buvo vaikučiams žaidimai, o vėliau vyresn. gimnazijos moksleiviams.

Visą laiką salė buvo pilna žmonių. Taip pat buvo atsilankę ir prad. mokyklos mokytojos, kurios pageidavo, kad tokie bendri gimnazijos ir prad. mokyklos vilk.-paukštyčių pasilinksminimai būtų dažniau daromi.

Jongailis.

Alytus.

Kariško paruošimo instruktoriaus vyr. lt. Guogos pastangomis ir gimnazijos mokiniams išrašyta 70 egz. „Kario Kalendoriaus“. Kalendorius mokiniams labai patiko ir jau baigiamas išpirkinėti. Labai gerai būtų, kad mokiniai dar geriau galėtų susipažinti su kariška literatūra. „Kari“ mokiniai labai mėgsta ir skaito, bet, tur būt, dėl lėšų stokos negali išsirašyti. Vietoj kitų, ir gan brangių laikraščių, vertėtų pirmoj eilėj užsiprenumeruoti „Kari“, nes jis yra tikras mūsų moksleivių draugas.

Sausio mėn. pabaigoj įsikūrė prie Alytaus tunto ugniagesių komanda. Vasario pirmą dieną buvo suruoštas susirinkimas. Ugniagesiai susiskirstė į tris skyrius: kirvininkų, siurblyninkų ir apsaugos. Komandai vadovauja B. Kančys, kuris pernai prie XIX — (Alytaus) šaulių rinktinės baigė ugniagesybos kursus. Tą pat dieną mokiniai buvo supažindinti su ugniagesių susitvarkymu ir gesinimo taktika. Vasaros metu bus atliekami praktikos darbai su mašinomis, kurias žada paskolinti Alytaus miesto ugn. komanda. Teorijai dėstyti žada atvykti specialūs instruktoriai. Į komandą įstojo ir ne skautai.

M. J.

Karo mokslas Utenos gimnazijoje.

Pereitais mokslo metais Utenos valdžios gimnazijoje buvo tik kelios kariško paruošimo pamokos. Karo mokslu mokiniai labai susidomėjo ir laukė, kad karo mokslas būtų įvestas šalia kitų mokslo dalykų, kaip privalomas dalykas aukštesnių klasių mokiniams.

Šis laukimas išsipildė: nuo šių mokslo metų pradžios įvesta nuolatinės karo pamokos. Pamokas dėsto ats. vyr. leit. Namikas.

Iki žiemos atlikdavome karišką mankštą gimnazijos aikštėje. Kadangi dabar daug sniego aikštėje, tai pamokos yra klasėje. Čia mokytojas aiškina statutus ir kitus karo dalykus.

Bendrai, mokiniai karo mokslu labai domisi ir viską atlieka drausmingai.

A. Kl-is.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

A. a. vyr. pusk. Jonas Augustinas.

Sausio mėn. 23 d. d-ro Jono Basa-
navičiaus karo ligoninėje, vos tris sa-
vaites pasirgęs, nuo plaučių tuberku-
liozo mirė 3-jo artilerijos pulko arti-
lerijos ginklų meisteris liktinis vyr.
pusk. J. Augustinas ir sausio mėn. 26
d. įvyko jo iškilmingos laidotuvės.

A. a. vyr. pusk. J. Augustinas

Vyr. pusk. Augustinas gimęs 1902
m., Utenos apskr., Leliūnų valsč., Veli-
kūnų I kaime. 1923 m. vasario mėn.
12 d. įstojo kariuomenės pašauktu ir
buvo paskirtas į 1-ąjį artilerijos pulką.
1923 m. rugpjūčio mėn. 11 d. buvo ko-
mandiruotas į ginklų ir patrankų taisy-
mo dirbtuves ginklininkų kursui praeiti,
kuriuose dirbo iki dirbtuvių likvida-
cijos.

1925 m. spalio mėn. 1 d. paliko 1-me
artilijos pulke liktiniu. 1926 m., lik-
vidavus 1-ąjį artilerijos pulką, su 1-ma
baterija perėjo į 3-jo artilerijos pulko
sudėtį ir be pertraukos tarnavo iki
paskutinės gyvenimo valandos. Tiek
tarnyboje, tiek ir privačiame gyvenime
buvo pilnas energijos ir pasiryžimo
dirbti tėvynės labui.

Pulko ginklų taisymo dirbtuvėse,
būdamas vyresniuoju artilerijos ginklų
meisteriu, pasižymėjo kaip geras spe-

cialistas ir sąžiningai atliekantis parei-
gas. Jam tarnybos pareigos būdavo
visuomet pirmoje vietoje. Dėl tarny-
bos pareigų nesigailėjo savo sveikatos
ir net nebijojo gresiančio jo gyvybei
pavojaus. Tarnyboje parodydavo ypatingą
savo drąsą. Būdavo atsitikimų,
kad Varėnos artilerijos paligone šau-
dymų metu, dedant sviedinį į pabūklą,
sviedinys lizde užspringdavo. Pabūklo
tarnyba, negalėdama sviedinio atstatyti
į tinkamą padėtį ir bijodama atida-
ryti spyną, nes įkaitęs sviedinys gali
sprogti ir juos užmušti, ryždavosi pa-
likti neišimtą sviedinį ir bėgti. Tokiu
atveju įkaitęs sviedinys sprogtų ir
suardytų pabūklą. A. a. Augustinas
čia parodydavo ypatingą savo drąsą:
pribėgdavo prie pabūklo, griežčiausiu
įsakymu ir savo drąsa, išblaškydamas
pabūklo tarnybos baime, visada pri-
versdavo laiku (dar neįkaitusį iki
sprogimo) sviedinį iš lizdo išimti, vėl
tinkamai įdėti ir iššauti. Tokiu pat at-
sitikimu 1928 m. Klaipėdoje, saliuotuo-
dami svetimų valstybių laivyną sutin-
kant, žuvo vyr. leit. Jakučiūnas ir eili-
nis Šimkus.

A. a. v. p. Augustinas brangus mums
artilistams buvo kaip pavyzdingas as-
muo. Taip pat nemažiau brangus buvo
ir atliekamomis nuo tarnybos valando-
mis. Nors buvo tik pradžios mokslą
išėjęs, bet bendram išsilavinime aukš-
tai stovėjo ir ne vieną paragino dau-
giau siekti dvasios peno. Turėjo labai

rimtą ir ramų būdą, gerą širdį, giliai
mylėjo Tėvynę ir neapkentė jos prie-
šų. Turėdamas ramų būdą ir švelnius
jausmus, mėgo meną. Aktyviai daly-
vavo pulko artistų mėgėjų trupėje, vi-
suomet imdamas rimčiausias roles ir
ypatingai gerai jas atlikdavo. Sceną
buvo taip pamilęs, kad ir vedęs būda-
mas (vedė 1929 m. gegužės mėn.) kiek-
viename vaidinime dalyvaudavo. Visų,
kaip viršininkų, taip ir valdinių, buvo
mylimas ir gerbiamas.

Paskutinį kartą brangiam draugui ir
bendradarbiui pagarbą pareikšti pulko
liktiniai puskarininkiai ir civiliniai
tarnautojai nupirko metalinį vainiką.

Sausio 25 d. prie velionies (karo
ligoninėje) pašarvoto kūno po du pulko
liktiniu iki 20 val. budėjo, o kiti pakar-
tomis lankė.

Sausio 26 d. 14 val., palydėti į am-
žino poilsio vietą, prie karo ligoninės
susirinko keletas pulko karininkų, visi
liktiniai viršilos ir puskarininkiai su
šeimomis ir civiliai tarnautojai. Velio-
nis palaidotas Šančių parapijos kapi-
nėse.

Puskarininkiams nešant iš ligoninės
karstą, atvežė išsirikiavęs artileristų
būrys, velionį pagerbė ginklu.

Karstas buvo vežamas ant pabūklo
lafeto ir jį lydėjo iškilminga eiseną.

Šančiuose eiseną pasitiko pulko va-
das su karininkais ir prisijungę prie
eisenos nulydėjo į kapines.

J. Neregis.

9-to p. p. stygų orkestras.

Radviliškio igula.

Radviliškio igulos šarvuoto traukinio kariai, teatro mė-
gėjai, sumanė pasilinksinti. Suruošė vaidinimus ir pasikvie-
tė į svečius geležinkelių kuopos karius suvaidino 2 komedi-
jas: Čechovo „Piršlybos“ ir „Garsus gydytojas“ (Lietuva-
nio). Vaidinimo metu gerokai pasijuokta.

Geležinkelių kuopos kariai už mūs palinksminimą šar-
vuočiams esame dėkingi.

J. k. Cirenijūšas.

5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulkas.

Pulko teismas. Eil. Tukarskis Jonas pr. m. lapkričio
mėn. 4 d. buvo paskirtas igulos sargybon. Kada sargybų ve-

dėjas išvedžiojo pamainą, jis, būdamas trečios pamainos sar-
gybiniu, savavališkai pasišalino iš sargybos ir nuėjo į krau-
tuvę papirosų nusipirkti. Karo policijos puskarininkis tai
pastebėjęs eil. Tukarskį areštavo ir pristatė komendantūron,
iš kurios buvo gražintas pulkan.

Sausio mėn. 19 d. pulko teismas už tai nubaudė eil.
Tukarskį trimis mėnesiais karo kalėjimo.

Už išplėšimą dėžutės 7 mėnesiai karo kalėjimo. Eil. Vai-
vada Kazys, sugadinęs kito kareivio užraktą, atidarė dėžutę
ir išėmė jo daiktus.

Šiam įvykiui pasisėkus, eil. Vaivada nusprendė ir to-
liau tą „laimę“ bandyti, iškratant kišenių bei atidarant nau-

jas dėžutes kitų komandos kareivių. Netrukus buvo pastebėtas ir pagautas. Padarius krata, daiktų dalis buvo surasta, o dalis jau parduota.

Pulko teismas už tai eil. Vaivada nubaudė septyniais mėnesiais karo kalėjimo.
L. Stirniukas.

8 pėst. K. K. Vaidato pulkas.

2 kulk. kuopoje, kuopos vado kap. Kirkilos iniciatyva, įvestos šaudymo rungtynės įgyti geriausio kuopos šaulio vardą. Tokios rungtynės įvestos nuo 1930 m. ir jose gali dalyvauti visi kuopos kareiviai gerai atlikę reikalaujamas šaudymo sąlygas. Kas geriausiai atlieka visas sąlygas — gauna kuopos geriausio šaulio vardą ir kuopos vado dovaną. Praeitais metais kuopoje geriausio šaulio vardą įgijo eil. Eičynos Edvardas, kuris gavo kuopos vado skirtą dovaną — laikrodį. Šiems metams įgyti geriausio kuopos šaulio vardą rungtynės jau prasidėjo vasario mėn. 2 d. Rungtynes ir pasiruošimas atliekamas netarnybos metu.

Mušos šlaitas.

9 pėst. L. K. Vytenio pulkas.

Vakaras. Sausio mėn. 31 d. L. K. M. Dr-jos Marijampolės igulos skyriaus ponios kareiviams suvaidino 3 veiksmų dramą „Nervai“. Vaidinimas pasisekė gerai. Pelno gauta per 300 litų, kuris skiriamas pulko bibliotekai ir kitokiam kareivių švietimui.

Puskarininkių klūbe sausio mėn. 31 d. įvyko šeimininis šokių vakaras. Griežė pulko stygų orkestras. Šokiai užtruko iki 4 val. ryto.

Sanit. pusk. M. Grinius.

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulkas.

Vasario 5 d. I bataliono salėje agronomas Gudjurgis pulko kareiviams laikė paskaitą apie ūkį ir jo sutvarkymą. Į paskaitą buvo suvesta daugelis kuopų, kur kareiviai, daugumas mūsų ūkininkų sūnūs, turėjo progos susipažinti su gerb. agronomo Gudjurgio patarimais.

Jon. Vijūnėlis.

Karo kalėjimas ir drausmės dalis.

Vasario mėn. 4 d. kareivių klasėje Blaivybės draugijos nariai laikė paskaitą apie alkoholio kenksmingumą sveikatai bei kiek pridaro nelaimių. Be to, paskaitos metu ekrane (tam tikru aparatu) buvo rodomi pavyzdžiai (paveiksluose) kas pasidaro žmogaus organizme, kuris vartoja alkoholį, svaiginamųjų gėrimų kenksmingumas inkstams, širdžiai, pilvui ir, apskritai, visoms žmogaus kūno dalims. Vėliau buvo parodyti girtuoklių paveikslai ir liūdnas jų šeimų likimas.

Bendrai, ši paskaita, reikia manyti, daugeliui karių atnešė naudos, nes kai kurie ir sapnuoti nesapnavo, kad galėtų svaigalai tiek daug pakenkti. Todėl daugelis ir grįžė į savo gimtąsias pastoges galės nors šiek tiek užsilikusių iš paskaitos naudingų žinių pasakyti savo namiškiams ar artimiesiems, o patys, jei visai nesiliaus gėrė, tai bent mažiau vartos tų kenksmingų nuodų.
B. Rumša.

Aviacija.

Orkestras. Sausio mėn. 31 d. aviacijos puskarininkių ramovėje įvyko šokių vakaras. Šokiams grojo stygų orkestras, vedamas 2 oro eskadrilės eil. Malinausko. Darbštus vedėjo dėka, per palyginamai trumpą laiką, orkestras sugeba atlikti gan neblogų dalykų. Viso grojančių 9 asmenys: 2 smulkai, 2 mandolinos, 4 gitaros ir vienas jazbandistas. Jazband'o įrankiai įsigyti savo jėgomis. Už menką atlyginimą minėtas jazbandas 4 kartus per savaitę groja aviacijos karių kine „Aero“.

Eil. Malinauskas, be šio orkestro, sudarė ir vadovauja ir aukštesniosios sodininkystės daržininkystės mokyklos mo-

M i r ė.

Š. m. sausio mėn. 23 d. dr. J. Basanavičiaus vardo karo ligoninėje Kaune mirė plaučių tuberkuliozu 3 artilerijos pulko vyr. pusk. Jonas Augustinas, kilęs iš Utenos apskr., Leliūnų valsč., Veliūnų km. Vellonis palaidotas Šančių katalikų parapijos kapinėse.

kinų orkestrui. Minėtoji mokykla jį duoda taip pat muzikos pamokas ir atskiriems asmenims.

Pasirodo, kad esant geriems norams, kariuomenėje dirbti laiko netrūksta.

Aspirantai. Nuo sausio mėn. 25 d. iš Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklos ir atskirų pulkų atkelti aviacijos kariūnai aspirantai. Sudaryta atskira grupė, kur bus praeinamas teoriškas ir praktiškas aviacijos stažas. Išbuvę nustatytą laiką ir atlikę praktikos darbus, minėti aspirantai bus paleidžiami į sąlygines atostogas atsargos leitenanto laipsnyje, suteikiant (pagal tinkamumą) karo lakūno arba oro žvalgo vardą. Reikia pažymėti, kad daugumoje yra ne tik studijuojantis, bet jau ir baigę aukštąjį mokslą, diplomuoti žmonės.

Grupei vadovauja karo lakūnas kap. Januškevičius, aviacijos skyriaus inspektorius.

Šachmatų turnyras. Aviacijos švietimo vadovo, 4 oro eskadrilės kap. Damijonaičio, pastangomis, puskarininkių ramovėje įvyko pirmasai aviacijoje šachmatų turnyras. Žaidikai tarp savęs buvo sugrupuoti eskadrilėmis. Nugalėtojiui paskirta dovaną — naujus šachmatų laimėjo ūkio kuopos naujok. Krauzonas, nugalėjęs visus savo konkurentus.

Turnyras, dalyvaujant švietimo vadovui, teisėjams ir gausingiems žiūrovams, praėjo gan įtemptai ir įdomiai, juo labiau, kad tai pirmasai panašus turnyras aviacijoje. Visus be galo domino, kuris bus tas smarkiausias žaidėjas.

— sk. —

4 artilerijos pulkas.

Boksas. Vasario mėn. 1 d. pulko karių klūbo salėje buvo surengtos bokso rungtynės tarp tarnaujančio pulke eil. Šimonio, buvusio, prieš tarnausiant kariuomenę, Lietuvos pusvidutinio svorio čempiono, ir Šančių šaulio Milašiaus, irgi buvusio Lietuvos sunkaus svorio čempiono. Milašius, būdamas sunkesnis svoriu ir fiziškai stipresnis, per pirmąjį roundą lengvesnį svoriu ir fiziškai silpnesnį eil. Šimonį gero-kai blaškė po ringą, priversdamas jį dažnai klinčan eiti. Bet šis, turėdamas geresnę techniką, antrajam rounde žymiai pasipriešino, ir ne tik sugebėjo prisidengti nuo smūgių, bet paėmė iniciatyvą ir perėjo puolimą, dažnai tiksliais ir apgalvotais smūgiais priversdamas jį tik gintis, ir laimėdamas papunkčiui per paskutinius roundus. Rungtynės įvyko keturių roundų po dvi minutes.

Be eil. Šimonio esama pulke ir daugiau boksinių, žinoma, silpnesni, nes vieni jų eil. Šimonio tik dabar nuolat treniruojami padarė pažangą, ir antri prieš tarnausiant jau buvo treniravęsi, bet vis dėlto dar trūksta jiems šiame sporte patyrimo ir taktikos. Netrukus numatoma rengti dar didesnės bokso rungtynės tarp Vilkaviškio ir Kauno boksinių.

Neatsilieka ir sunkumų kilnotojai. Įvykusiose Lietuvos sunkumų kilnojimo pirmenybėse dalyvavo iš pulko irgi du kareiviai: eil. Limontas ir Platkauskas, kurių pirmasis net pasižymėjo, laimėdamas atitinkamam jo svory pirmąją vietą.
V. p. B. J.

„Lačplėšis“ Kaune.

Tuo vardu — „Lačplėšis“, arba Ryga liepsnose — kino „Rambyne“ demonstruojama dabar latvių filma, jų pačių gaminta. Seansai gausiai lankomi mūsų lietuviškos publikos, taip pat matyti daug karių — aukštesnių ir žemesnių laipsnių.

Filma, kiek matyti, įdomi ir patinka. Ji įdomi ne tiek savo šių dienų kinematografijos prašmatnybėmis, kiek turiniu. O turinys mums labai artimas ir brangus, nes ir mes šiurpulingai pergyvenom mūsų kovas dėl nepriklausomybės ir sunkius rusų žandaro laikus.

Filmoj labai prasmingai ir nuosekliai surišta tolimoji karžygiškai legendariška Latvijos praeitis su artima dabartimi. Toji praeitis tautos didvyrio Lačplėšio asmeny uždega drąsa ir pasiryžimu ir pusberniuką Janį ir kaimietį kovoti dėl savo laisvės, dėl šviesesnės ateities su tamsiomis (Juodasis ritieris) jėgomis, su Latvijos priešais. O tie priešai: pirmiausia vokiečių kolonistai, vėliau rusai, paskum vėl — vokiečių landveras, bolševikai, bermontininkai. Filmoj prieš mūsų akis praeina 1905 m., 1914-15 m. epizodai ir baigiasi Rygos išvadavimu nuo Bermondto bandų. Gražūs, įspūdingi kovų momentai, pasiryžimo, pasiaukojimo darbai, žygiai ir šlykščios priešų niekšybės bei judosiški sumanymai. Be to, ekrane matome visą eilę garbingesnių latvių veikėjų, paskelbiant nepriklausomybės aktą, ir karininkų, kovojant su priešais.
M.

Žuvo garsus švedų lakūnas.

Švedų lakūnas kapitonas Lundborgas, kuris ypač pagarsėjo gelbėdamas italų generolo Nobiles šiaurės ekspedicijos dalyvius, kai jų lėktuvą „Italia“ ištiko nelaimė. Š. m. sausio mėn. 27 d. Malmsloto aerodrome, Linkepingo apylinkėje, nukrito su savo lėktuvu iš 45 metrų ir sunkiai susižeidė. Nuvėžtas į Linkepingo ligoninę tuojau mirė.

Kapitonas Lundborgas, kaip savanoris, dalyvavo Estijos nepriklausomybės kare. Mirė turėdamas tik 34 m. amžiaus. Avarijai tirti paskirta tam tikra komisija.

Latvijos karininkų tradicinis balius.

Latvijos respublikos prezidentas kasmet rengia kariuomenės ir laivyno karininkams balių. Toks balius šiemet buvo rengiamas sausio mėn. 26 d. prezidento rūmuose. Šiame baliuje, be karininkų, dalyvavo kitų valstybių pasiuntiniai ir konsulai, seimo, vyriausybės, visuomenės, spaudos, mokslo ir meno atstovai.

Latvijos karo aviacijos mokyklos sukaktuvės.

Sausio mėn. 24 d. Latvijos karo aviacijos mokykla minėjo 10 metų sukaktuves, nes 1921 m. ji išleido pirmą lakūną ir žvalgų laidą. Pirmo tos mokyklos viršininko, kapitono Povilo Strūno, atminimui mokyklos patalpose prikulta juoda marmurinė lenta su auksiniu parašu.

Dabar kalbamos mokyklos viršininku yra pulk. leit. Indans, buvęs Latvijos karo atstovas Lietuvai.

Estijos kariuomenės žiemos manevrai.

Sausio mėn. pabaigoje Estijos kariuomenės 1 ir 2 pėst. divizijos atliko ypatingą žiemos mokymą, kuris tęsėsi 6 dienas. Dvi dienos buvo skirtos žygiui. Po sėkmingai atlikto žygio įvyko manevrai ir įvairūs pratimai. Manevrai buvo daromi prie 20° šaltio.

Padidintas Estijos raitininkų pulkas.

Estijos raitininkų pulkas papildytas dviratininkų-pašliūžininkų eskadronu. Šio eskadrono kariai vasarą važiuos dviračiais, o žiemą čiuos pašliūžomis.

Vokiečiai pastatė 3 karo laivus.

Šio sausio 24 d. iš Vokietijos laivyno dirbtuvių išvežta 3 naujai pastatyti karo laivai: vienas „Bremen“ — artilerijos mokyklos ir du krantų apsaugos — „Elbe“ ir „Veker“.

Kaizerio armijos likučiai.

Bavarijos valdžia paskelbė šitokių statistikos davinius apie buvusios kaizerio armijos karininkų likimą:

Tik 50% buvusiųjų karaliaus armijos karin. šiandieną berandama krašte. Apie 10% jų dar tebetarnauja kariuomenėje, o kiti apie 40% gauna pensiją ir gyvena be jokio užsiėmimo ir apie 1% gauna pensiją ir turi kitokią tarnybą.

Čekoslovakijoje per 200 civilinių lėktuvų.

Čekoslovakijoje smarkiai plečiasi aviacijos naudojimas. „Pr. Pr.“ praneša, kad pereinamųjų metų pradžioje visoj Čekoslovakijoje tebuvo 45 civiliniai lėktuvai, o tų pačių metų pabaigoj skaičius išaugo iki 205. Daugumas lėktuvų priklauso aero linijai.

Per pereinamuosius metus civil. pilotų diplomų išduota 61 lakūnui. Iš viso civilių pilotų priskaitoma iki 118.

Leningrado „Osoaviachim'o“ veikimas.

Rusų spaudos pranešimu, Leningrado apygardos „Osoaviachim“ (priešaviacinė ir priešdujinė apsigynimo draugija) pereinamais metais labai išplėtęs savo veikimą. „Osoaviachim“ uoliai dalyvavo karo oro jėgų komplektavime ir pats rengė aviacijos kadrus.

Aviacijos specialistus „Osoaviachim“ rengia Leningrado civilinių lakūnų mokykloje ir motoristų kursuose. Civilinių lakūnų mokykla per 6—7 mėnesius parengia lakūną, išėjusi lėktuvų medžiaginę dalį, variklių kursą ir atlikusi skraidymo

programą. Toks lakūnas tėra reikalingas tik treniravimosi su kautynių aparatu.

Leningrado „Osoaviachim“ turi savus mokomuosius lėktuvus, variklius, atsargines dalis ir įrengtą aerodromą. Mokyklos kursas ruošiamasi praplėsti ir skraidymų kursą sutrumpinti. Organizuojami aerologų ir fotolaborantų kursai.

Leningrado jaunuomenė labai domisi planeriais (bemo-toriniais lėktuvais). Planerių stotyje prityrusių specialistų vadovaujama, jaunuomenė atlieka ant planerių skraidymus. Pereinamais metais parengta 50 planeristų ir pastatyta 9 planeriai. Planeriams statyti ketinama įrengti gerą dirbtuvę. Šiais metais manoma pastatyti 26 planerius ir parengti bent 150 planeristų.

Pypkė — revolveris. Kai kurie ūkininkai dabar pamėgo tokias pypkes. „N. Z.“ klišė.

Kariško parengimo organizacijos.

Vokiečių spaudos žiniomis, Prancūzijoje yra apie 9000 jaunuomenės sporto ir šaudymo organizacijų. Šios visos organizacijos įeina į „Tautinio sporto komiteto“ sudėtį. Šis „komitetas“ jungia 28.321 organizaciją su 4.211.353 nariais.

Be to, Prancūzijoje dar yra atskira Jaunuomenės fizinio ir kariško parengimo sąjunga, jungianti 3.416 organizacijų su 450.000 narių.

Karo aviacijos generalinis štabas.

Respublikos Prezidento dekretu įsteigtas karo aviacijos generalinis štabas. Štabas susideda iš 2-jų departamentų: organizacijos ir mokymo. Karo aviacijos generalinio štabo viršininkas betarpiškai priklauso aviacijos ministerio ir naudojasi korpo vado teisėmis. Štabo viršininko priklauso aviacijos divizijų vadai ir tarnybų viršininkai. Jis tvarko karo ir jūrų žinybų aviacijos departamentų viršininkų darbą. Aviacijos ministeris turi skaitytis su štabo viršininko nuomone visais klausimais, liečiančiais aviacijos aukštosios vadovybės tarnybą. Štabo viršininkui suteikiama teisė leisti aviacijos ministerio vardu direktyvų ir nurodymų.

Vokiečiai nubaudė lenkų lakūną.

Žiniomis iš Berlyno, vokiečių teismas pabaigė svarstyti lenkų lakūnų bylą, kurie prieš kurį laiką skraidė po vokiečių teritoriją ir paskiau buvo priversti nusileisti joje. Pilotas Wolfas nuteistas dvi savaites kalėti. Kadangi jam buvo įskaitytas laikas, kurį jis iškalėjo prieš teismą, jis jau paleistas. Jo draugas Imiela buvo išteisintas. Teismas konstatavo, kad Wolfas neturėjo jokių piktybių tikslų. Imiela buvo atleistas nuo bausmės todėl, kad jis tikrai sekė savo vadą.

Turkijoje norima įvesti karinę prievolę ir moterims.

Turkijos valstybės prezidentas atsilankė Smirnos mergaičių mokykloje ir pasakė ten kalbą, kurioje, tarp kitko, pasisakė už moterų karo tarnybos prievolę. Mustafa Kemal savo kalboje pareiškė, kad moterims atlikti savo prievolę kliudo ne prigimtys priežastys, bet prietarai. Šiandien moterys pareikalavo pilietinių teisių ir nori dirbti lygiai su vyrais. Tačiau kiekviena teisė suteikia ir pareigų, o viena iš svarbiausių pareigų valstybės atžvilgiu yra karo tarnybos prievolė. Prezidentas priminė, kad anais laikais moterys kariavo petys į petį su vyrais, todėl, esą nesuprantama, kodėl šiandien moterys negali būti kareiviais.

Politikos apžvalga.

Lietuvos ir Latvijos ekonominis ir kultūrinis artėjimas.

Kaip žinoma, sausio 24—25 d. mūsų ministeris pirmininkas p. Tūbelis revizitavo Latvijos ministerį pirmininką Celminį, neseniai atsilankiusį Kaune. Sąryšy su šiuo mūsų vyriausybės galvos atsilankymu Rygoj įvyko 5-kių konvencijų pasirašymas: 1) dėl sienos perkirstų nejudomo turto likvidavimo ir įrašymo į žemės knygas, 2) dėl pasienio užlaikymo tvarkoje, 3) dėl mokyklų, 4) žvejybos reikalais ir 5) dėl oficialinių dokumentų pasikeitimo. Konvencijas pasirašė abiejų valstybių ministrai pirmininkai.

Kalbant apie šias konvencijas, pirmiausia tenka pažymėti konvenciją dėl sienos perkirstų ūkių koroboravimo ir likvidavimo klausimo.

Dar 1921 m. gegužės mėn. 14 d. buvo pasirašyta tarp Lietuvos ir Latvijos konvencija, kurios 7 str. nustatė, kad „sienos perkirstų ūkių savininkai per dvejus metus nuo dienos, kai vietoje išvestoji siena abiejų valstybių valdžių bus patvirtinta, privalo savo ūkius tuo būdu sutvarkyti, kad jie būtų tiksliai vienoje valstybėje“. Ligi pereinamųjų metų birželio mėnesio šis nuostatas negalėjo būti įvykdytas dėl formalės priežasties, būtent, dėl to, kad siena tarp Lietuvos ir Latvijos abiejų valstybių nebuvo formaliai patvirtinta. Tik 1930 m. birželio mėn. 30 d. buvo pasirašyta Lietuvos ir Latvijos vyriausybės deklaracija, pagal kurią nustatyta tarp Lietuvos ir Latvijos siena laikoma galutinai patvirtinta nuo 1927 m. spalio mėn. 15 d. Tuo būdu, patvirtinus sieną, kilo klausimas dėl perkirstų ūkių likvidavimo.

Tuo reikalu jau prieš kelerius metus pradėta daryti iš abiejų pusių tam tikri žygiai. Tačiau pasirodė, kad šio, palyginti nedidelės reikšmės, klausimo sprendimas praktikoje surištas su labai painia juridiniu atžvilgiu procedūra. Daugelis valstybės siena atkirstų ir tekusių antrai valstybei sklypų pasirodė mažesni, kaip $\frac{1}{2}$ ha., ir todėl jų likvidavimas bendra tvarka pasirodė neįmanomas, nes sklypų savininkams neišsimoka dėl jų perleidimo rašyti notarinius aktus ir, be to, dar važinėti į tolimas abiejų valstybių įstaigas įvairiems formalumams atlikti. Dėl šios priežasties, nors sienos atkirstų sklypų savininkams ir buvo suteiktos mokesčių atžvilgiu įvairios lengvatų, per 10 metų, praėjusių nuo sienai nustatytų konvencijos pasirašymo dienos, tik labai maža sklypų dalis buvo likviduota. Todėl atsirado reikalas surasti suprastintą būdą tiems sklypams likviduoti: — tiek dokumentų nuosavybės teisei įrodyti atžvilgiu, tiek šiai teisei perleisti atžvilgiu.

Lietuvoje ir Latvijoje prie užsienio reikalų ministerijų buvo sudarytos komisijos iš užsienio reikalų, žemės ūkio ir teisingumo ministerijų atstovų, kurių uždavinys buvo smulkiai apsvastyti tą reikalą, pagal savo krašto įstatymus, kad abiejų šalių išvadas vėliau galima būtų suderinti tam tikro susitarimo keliu. Atlikus komisijos paruošiamuosius darbus, dabar Rygoj ir įvyko konvencijos pasirašymas.

Kitas reikalas, surištas su sienos tarp Lietuvos ir Latvijos patvirtinimu, tai sienos apsauga ir sienos žymių palaikymas. Mišrioji Lietuvos — Latvijos komisija sienai nustatyti savo darbus yra baigusi dar 1927 m. Žymių tų darbų dalis buvo atlikta dar prieš kelerius metus. Per tokį ilgą laiką sienos žymės, kaip štai: stulpai, grioviai, kirtimai miškuose ir t.t., šiandien kai kur jau reikalauja remonto, o kadangi tai yra bendras abiejų valstybių reikalas, tai čia taip pat reikalingas susitarimas, tiek dėl įstaigų, kurioms sienų priežiūra bus pavesta, tiek dėl surišų su sienos žymių palaikymu išlaidų padengimo. Po įvykusio Kaune tarp Lietuvos ir Latvijos atstovų susitarimo tuo klausimu buvo paruošta konvencija, kuri buvo dabar Rygoj pasirašyta.

Trečias pribrendęs Lietuvos ir Latvijos santykiuose reikalas — tai susitarimas dėl mokyklų. Tas reikalas, turint galvoje didelį lietuvių skaičių, gyvenančių Latvijoje, ir nemažą latvių skaičių, gyvenančių Lietuvoje, jau seniai buvo jaučiamas. Todėl dar 1924 m. gegužės 24 d. tuo reikalu buvo pasirašytas tarp Lietuvos ir Latvijos susitarimas. Tačiau dėl pasireiškusių vėliau nuomonių skirtumo, tas susitarimas liko neratifikluotas (nepatvirtintas) ir tautiškų mokyklų reikalas ligi šiol buvo likęs nesutvarkytas. Pagerėjus dabar Lietuvos ir Latvijos santykiams, mokyklų klausimas vėl virsto aktualių. Tas klausimas pagaliau buvo sutvarkytas pasirašyta dabar Rygoj tuo reikalu konvencija.

Paskutinės dvi konvencijos, būtent, turi taip pat didelės praktiškos svarbos abiejų valstybių sugyvenime. Bendrai, paskiausiu laiku Lietuvos ir Latvijos artėjimas bei bendradarbiavimas ekonominėje ir kultūros srity vis eina pirmyn. Tai, be abejo, prisideda ir prie politinio bendradarbiavimo ir greičiausio Pabaltijo sąjungos idėjos įgyvendinimo.

Indų vadas Gandhi paleistas iš kalėjimo.

Spaudos žiniomis, paleistą iš kalėjimo indų laisvės judėjimo vadą Gandhį, važiuojantį iš Pūnos į Bombėjų, stotyse, per kurias važiuo traukinys, jį sveikino tūkstantinės žmonių minios, tiesdamos į jį, indų papročiu, sudėtas rankas. Bombėjaus Viktorijos geležinkelio stoty, kur traukinys gana daug pavėlavo, laukė milžiniška žmonių minia, kuri sutiko pasirodžiusį iš traukinio Gandhį šauksmu: „Tegyvuoją Gandhį“. Gandhi ir su juo buvusi ponia Naidu vos galėjo prasisprausti pro džiūgaujančią minią prie laukiančio jų automobilio. Minia išsirikiavo į eiseną, kuri lėtu žingsniu traukė gatvėmis į modernišką Bombėjaus indų kvartalą. Automobilis, kuriuo važiuo Gandhi, turėjo dažnai sustoti, kad besiveržianti minia galėtų savo atgavusį laisvę vadą puošti vis naujomis gėlėmis. Bombėjų Gandhi apsistojo vieno indų pirklio namuose. Tačiau čia Gandhi užtruks ne ilgai ir kartu su paleistais indų kongreso nariais tuoj važiuos į Allahabadą, kur guli sunkiai susirgęs senas indų vadas Nehru.

Gandhi paleidimą iš kalėjimo su ypatingai dideliu džiaugsmu sutiko Bombėjui. Bombėjaus biržoj tučtuojau pakilo akcijos. Bombėjaus kongreso kariškoji taryba surengė visą eilę džiaugsmo demonstracijų.

Išleistas iš kalėjimo indų vadas Gandhi suteikė pasikalbėjimą specialiam anglų spaudos korespondentui. Jis, tarp kitko, pareiškė, kad išėjo iš kalėjimo be jokio tvirto nusistatymo dėl galimų derybų „apvaliojo stalo“ konferencijos (neseniai pasibaigusios Londone) rezultatų reikalu. Jis esąs pasirengęs tirti susidariusią padėtį vispusiškai ir svarstyti, tiek anglų ministerio pirmininko, tiek ir kitų kongreso dalyvių pareiškimus. Paklaustas apie artimiausią ateitį, Gandhi atsakė, kad jis neturi jokių planų ir nenumato jokios politikos. Jis taip pat negali pasakyti, ar ilgai pasiliks Bombėjų. Į klausimą, ar jis yra laimingas paleistas, Gandhi atsakė, kad jis pats nežino. Pagaliau, paklaustas, ar jis nesitiki vėl netekti laisvės, Gandhi šypsodamasis atsakė: „Galimas daiktas, sunku žinoti“.

Anglų politiniuose sluoksniuose manoma, kad indų vadą Gandhį paleidus iš kalėjimo, galima laukti greičiausio Indijos nusiraminimo. Galimas daiktas, kad bus pasiektas tarp anglų ir indų susitarimas visais ginčytiniais klausimais.

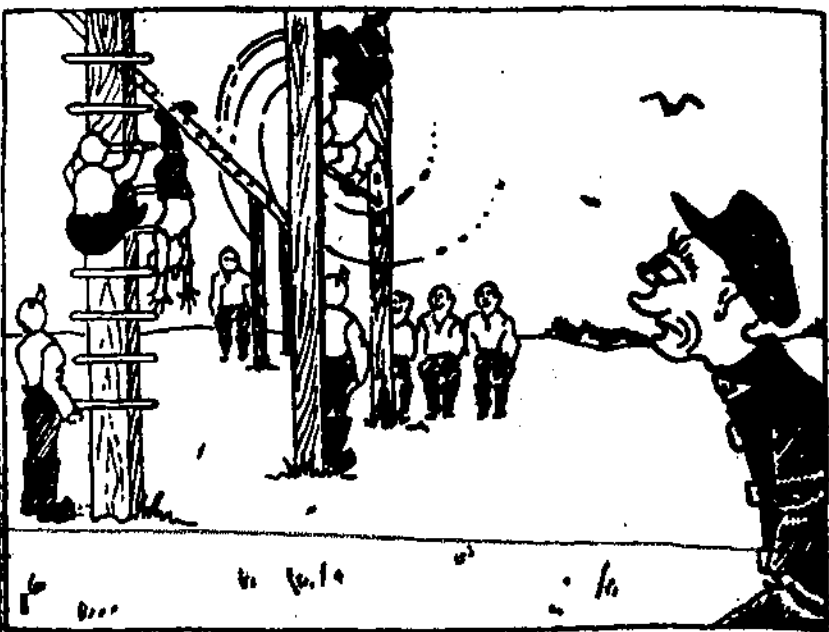
Sovietų Rusija smerkia lenkų reikalavimą susisiekti ir tranzito per Lietuvą.

S. S. S. R. oficiozas „Izvestija“, rašydamas apie tranzitą per Lietuvą, dėl kurio šioje Tautų Sąjungos Tarybos sesijoje buvo kalbama, tarp kitko, sako: „Tautų Sąjungos vadovai, imperialistinės valstybės, nori primesti Lietuvai nutarimą, kurie yra naudingi Lenkijai ir aiškiai įžeidžia Lietuvos suverenines teises. Tautų Sąjunga akivaizdoje neišspręsto lietuvių-lenkų konflikto, kurį sukėlė Vilnijos pagrobimas, bando priversti Lietuvą atidaryti savo teritoriją lenkiškų prekių tranzitui, nustatyti konsularinius ryšius su šalimi, su kuria Lietuva neturi diplomatinio santykių. Tautų Sąjungos „specialistai“, toliau tęsia „Izvestija“, kalba apie buvusio Liepojos-Romnų geležinkelio atidarymą, kuriuo esančios suinteresuotos trečiosios valstybės. S. S. S. R. tuo nesanti suinteresuota. Tuo taip pat nesanti suinteresuota ir Latvija, kaip yra pareiškęs Latvijos ministeris pirmininkas Celminš, būdamas Kaune. Tuo būdu Tautų Sąjungos komisijos sprendimas yra paremtas nesiskaitymu su faktais ir yra palankus tik lenkų interesams. Vietoje taikaus, lygiateisio ginčo tarp Lietuvos ir Lenkijos išsprendimo, bandoma silpną Lietuvą priversti patenkinti lenkų norus. Visi tikrieji taikos draugai Europos rytuose turį pagrindo į šį komisijos nutarimą žiūrėti, kaip į aiškų pataikavimą lenkų imperializmo avantiūroms užsienio politikos srityje — baigia savo straipsnį Sovietų Rusijos oficiozas.

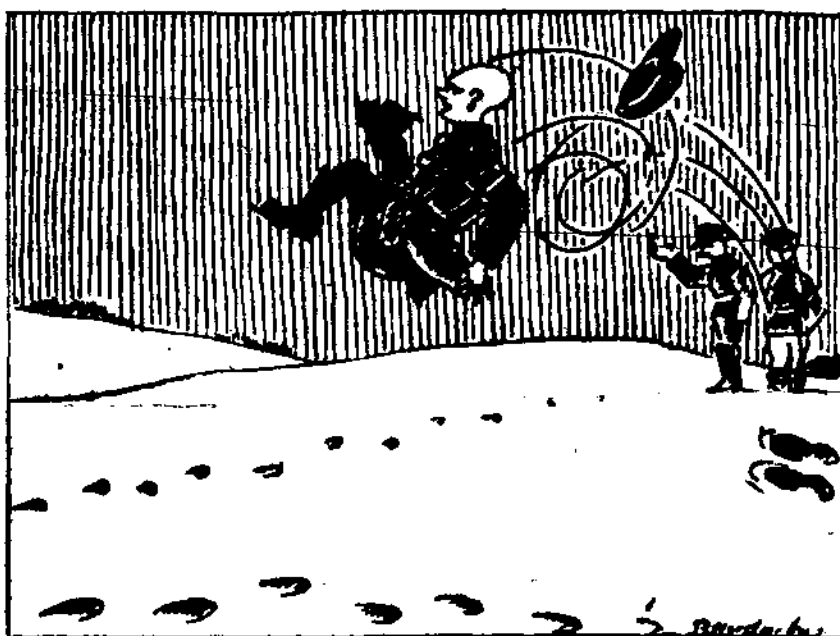
Naujokas Švilpa.

Pora metų jau praėjo,
Švilpa Mortą kai pamilo,
Bet jo Morta nemylėjo
Sako, kreivas, menkas vyras.
Kai kariuomenėn tarnauti
Švilpa Jonas atvažiavo,
Manė visko paragauti
Už save ir vaikus savo.
Viskas vargšą jį baugino:
Pamokos, rikiuotė, sportas
Ir kiek daug jisai kankinos
Dėl brangiosios savo Mortos...
O labiausiai jis bijojo
Įrankių, kur „laužo kaulus“,
Ir nė kiek neabejojo,
Kad tikrai jam bus čia galas...

Slinko dienos. Jonas Švilpa
Nuo kitų neatsiliko,
Turnikas ir „mirties kilpa“
Jam jau truputį patiko.

Dar praslinkus kiek dienų,
Švilpa jau nebebijojo
Kopėčių ir nė žiedų,
Ant „kumelės“ puikiai jojo.

Mėnesiai štai trys prabėgo,
Pažiūrėk dabar į Švilpą!
Sportą taip jisai pamėgo,
Kad net sniege daro kilpas.
Juokias Švilpa iš širdies,
Prisiminęs pirmas dienas.
Juk čia daug lengviau, išties,
Negu arti, piauti šienas...
Nors pradžia nebuvo lengva,
Daug reikėjo padirbėti,
Bet po truputį, palengva,
Viskas sekas nugalėti.

Na, dabar tai Švilpa vyras!
Pirškis Mortai be „sarmatos“,
Tau to linki draugas „ščyras“,
Kurs vadinas

Tūlas Matas.

Tiktai čempionai.

Skaitome dabar laikraščiuose,
kad sviete daugiau ir daugiau
visokių „mandryščių“ atsiranda.
Kad net ir genijus, kaip kokius
koklius, bus galima gaminti. At-
liksi kokį ten reikalingą liaukų
paplatinimą arba susiaurinimą —
ir genijus gatavas.

Bet šiais rekordų ir moderniz-
mo laikais jau ir genijai nebe ma-
doje. Dabar madoje — tiktai čen-
pionai.

Bet čempionus „gimdyti“, vis-
kam tobulėjant, bus visai lengva.
Nereikės nei liaukos platinti arba
siaurinti. Svarbu bus tiktai, kad
kūdikis būtų sportiškų tėvų, ir
krikštynų tradicinis balius būtų
atliktas tam tikrais reikalavimais.

Kūdikio tėvas būtinai turi būti
400 mtr. bėgimo ir į tolį šokimo
„su pagerinimu“ čempionas, tru-
putį muzikališkas. Kūdikio moti-
na — vidutinio, bet geriausiai tai
mažo ūgio, judri. Viskas turi taip
įvykti, kad krikštynos įvyktų ku-
rią nors iš didesnių švenčių dieną,
pavyzdžiui, per Kalėdas.

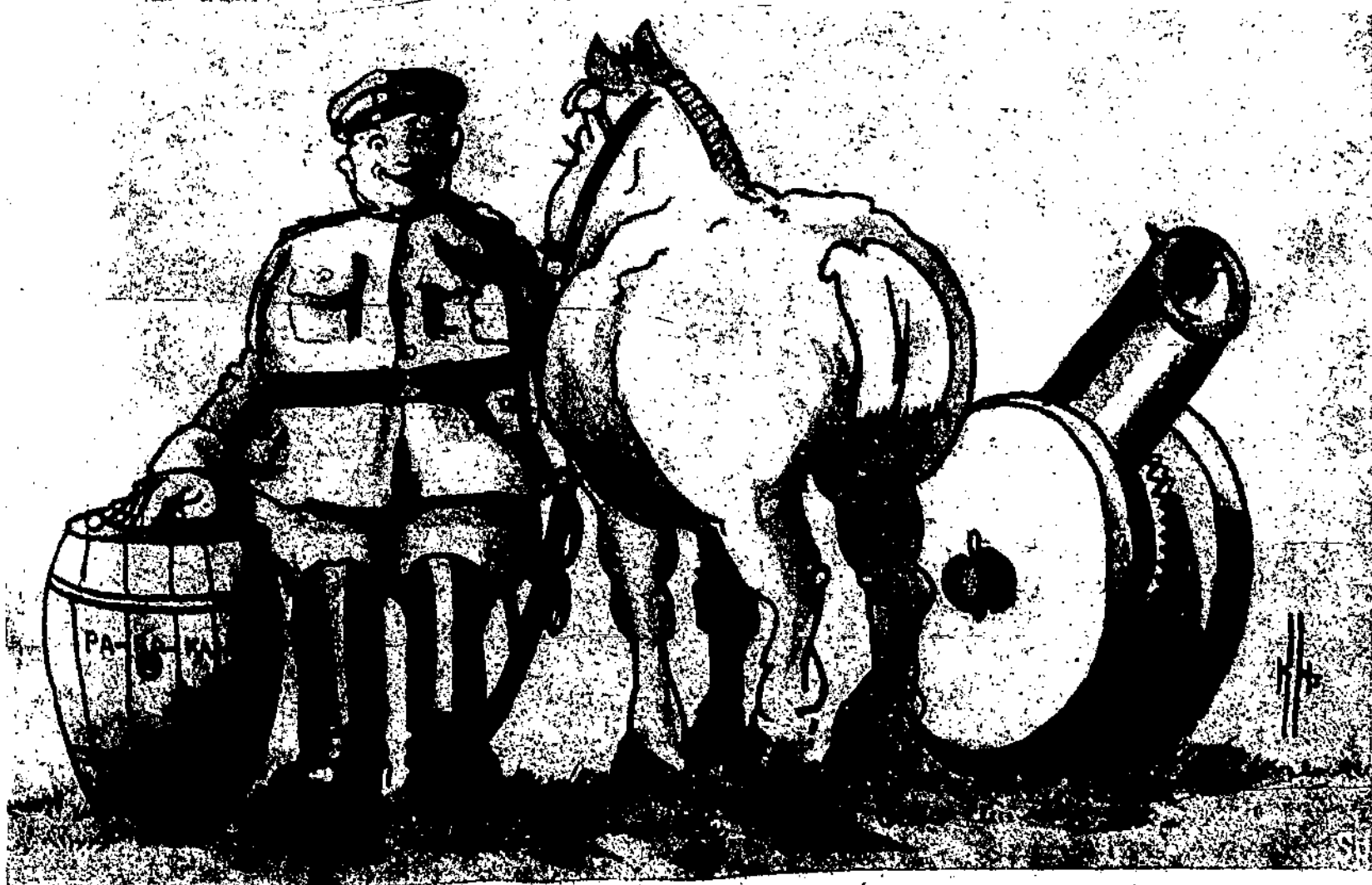
Svečių tarpe gali būti įvairių
sportininkų, bet, kad kūdikis bū-
tų ištvermingesnis, tai daugiausia
turi būti futbolistų.

Kūma turi būti misterio beko
žmona, „skrumnaus — delykatno“
sudėjimo. Užsiėmimas nesvarbu.
Kūmas jau ne taip svarbus. Gali
būti ir šiaip paprastas pilietis, bet
geriausiai — bėgikas 5—10.000
mtr. „finansiškai“ pasiturįs.

Svečių tarpe būtinai turi būti
800 mtr. bėgimo čempionas. Be
to, kaip ir paprastai krikštynose,
kad priimta, gali būti daugiau iš-
gerta, negu užkasta. Po krikšty-
nų, kitą dieną, jau išsipagirioja
kožnas „asablyvai“.

Tokių tad būdu, be jokių te-
nai liaukų piaustymo, pas mus jau
pradėta gaminti nebe iš mados
išeiną genijai, bet mūsų čempio-
nai.

Zemaitis.

Kaip naujokas Švilpa įsivaizdavo sau tarnybą sunkiojoje artilerijoje.

Kariuomenės leidiniai.

MŪSŲ ŽINYNAS 1931 m. XX t. 71 nr.

Šiuo numeriu „Mūsų Žinynas“ patiekia gana rimtos ir aktualios medžiagos. Prof. Steponas Kolupaila rašo apie mūsų ir mūsų kaimynų žemėlapius. Gana aukštai vertindamas mūsų gen. štabo karo topografijos skyriaus išleistus žemėlapius, drauge džiaugiasi, kad jau, turėdami savų žemėlapių, nebebūsime tiek priklausomi nuo svetimų kartografinių įstaigų ir sutaupysime daug pinigų, o taip pat labai svarbu, kad jau turėsime savų — lietuviškų žemėlapių įvairiausiems mokslo, mokymo, tyrinėjimų ir kasdieninio gyvenimo reikams. Gana ilgoj savo apžvalgoj prof. Kolupaila nurodo, kokie žemėlapiai mums reikalingi, apibūdina ir įvertina mūsų karo topografijos skyriaus darbus. Be kitko čia iškelia gana įdomią mintį: kokie turi būti žemėlapiai — slapsti ar vieši. Autorius, pamatuodamas savais argumentais, pasisako už viešus žemėlapius ir palankiai atsiliepia apie mūsų vyr. štabą, kad ligi šiol Lietuvos nuotraukų planšetai nebuvo slepiami.

Toliau supažindina su mūsų kaimynų kartografijos darbais bei reikalais: Latvijos, Estijos, Lenkijos, Rusijos. Plačiau apibūdina ir įvertina pasaulio tarptautinį žemėlapi ir papeikia vokiečių netolerantingumą Lietuvos atžvilgiu dėl sulenkinimo mūsų vietovardžių. Šiek tiek neskanaus ispūdžio sudaro straipsnis, kad jau autorius pats save — hidrometrinį biurą — gerokai išgiria ir net reklamuoja.

Kiti straipsniai daugiau paliečia šių dienų karo technikos dalykus: meteorologija cheminiame kare (oro žvalgo vyr. lt. Vaivados) ir priešdujinė arklių apsauga (kav. kpt. Kriaunaičio). Bendro pobūdžio istorinėmis temomis rašo: P. Purėnas apie 1831 m. sukilimą Lietuvoj (čia eina tąsa iš pereitojo numerio ir dar nebaigta) ir M. Urbšienė, kaip atrodė XVII amž. lietuviai, žiūrint lenko memuaristo akimis. Dėl pastarojo tenka pastebėti, kad šiuo straipsneliu vėl atgaivinamas „M. Ž.“ skyrelis — „Istorijos smulkmenos“, kuris ilgokai buvo užmestas. Baigiamas numeris plačia knygu ir leidinių kritika ir apžvalga.

KARDAS „Mūsų Žinyno“ priedas 2 (22) nr.

Turinys grynai kariško pobūdžio — svetimų valstybių apžvalga. Mūsų gyvenimas bei kariuomenė paliesta tik vienu straipsniuku — Kelios pastabos dėl pėst. rik. st. I d.

CHEMIJOS GINKLO VARTOJIMAS KAUTYNĖSE. Gen. št. pulk. lt. Žadeika. Vyr. št. sp. ir šviet. skyriaus leidinys. Kaunas, 1930 m.

Knygutės turinį sudaro: 1. Chemijos ginklo vaidmuo didžiajame kare. 2. Chemijos tarnybos organizacija. 3. Karo cheminių medžiagų rūšys. 4. Cheminės agresijos priemonės ir jų vartojimas. 5. Dūmai ir jų vartojimas. 6. Bendra chemijos ginklo įtaka kautynėms. 7. Chemijos karas tautų teisės šviesoje. Gale duoti du priedėliai: Svarbesnės didžiojo karo cheminių kautynių medžiagos ir jų ypatybės ir trumpos kai kurių cheminių operacijų aprašymas. Labai svarbu, kad čia pat randame sąrašą literatūros, kuria buvo naudotasi.

Nauji leidiniai.

VASARIO 16-JI. Lietuvos nepriklausomybės 13-kos metų sukaktuvėms paminėti. Redagavo V. Daudzvardas. Liet. šaulių s-gos leidinys. Kaunas, 1931 m. Kaina 2 lt. Jau tokia šaulių sąjungos tradicija, kad ji kasmetas laiko savo pareiga apdovanoti Lietuvos visuomenę nauju Vasario 16 d. leidiniu. Kartais toks leidinys nusiseka, kartais būna silpnas. Šių metų leidinį vertinant, tenka tik pasigėrėti. Ir viršelis, ir formatas, ir tekste iliustracijos — viskas labai skoninga ir darnu.

Turinys sudarytas iš rimtų ir trumpų straipsnių, todėl nenuobodus ir įvairus. Turinio straipsniais paliesti patys svarbieji mūsų gyvenimo reikalai ir uždaviniai. J. Vabalas-Gūdaitis rašo apie „Nepriklausomybę ir jos ugdymą“. Labai įdomus dalykėlis iš nespausdintų Vlodo Putvinskio raštų „Kančia“. Pats klausia, kas toji yra gyvenime kančia, ir pats atsako: „Kančia yra didžiausias pasaulio nusidėjimas! Tai yra vienintelis nusidėjimas, kurio negalima atleisti, nes nėra tokių vargų ir nelaimių, kur doras žmogus nusileidžia ligi kančios“. Vygandas pasirodo dviem straipsniais: „1930 metų Lietuvos gyvenimo apžvalga“ ir „Klaipėdos kraštas“. Pirmajam paliečia opiausius mūsų gyvenimo klausimus: Vilniaus žaizda ir Klaipė-

dos reikalai. Antrajam gana plačiai supažindina su Klaipėdos kraštu ir apibūdina dabartinę mūsų kovą su vokiečiais.

Randame dar: J. Kalnėno — „Tautinės vienybės keliu“. V. Bičiūno — „Didysis Vilniaus Seimas“; Stepo Zobarsko — „Vytauto Didžiojo 500 metų sukaktuvės“; J. Tomkaus — „Tauta ir valstybė“; A. Vieštauto — „Vytauto Didžiojo metai Lenkų okupuotame Lietuvos krašte“. Įdėta Lietuvos šaulių Sąjungos praeitųjų metų darbo ir veikimo apžvalga. Randame čia — pulk. lt. Laurinaitis „Ginkluotosios jėgos sudarymo pastangos 1918 metais“ — apie pirmųjų mūsų kariškų dalių sudarymą Rusijoje ir jų reikšmę, kuriant savąją kariuomenę Lietuvoj. Paskutiniai trys dalykėliai — beletristiški: „Lietuvos kario dvasios galia“, „Vienas už visus“ (Vl. Andriukaičio) ir „Laisvės sapnas“ (Petro Babicko). Visų trijų dalykelių temos ir turinys — mūsų kovos dėl Vilniaus.

— Prof. Dr. St. Novakovskis. KAPITONAS SKOTAS. Kelionė į pietų ašigali. „Dienos“ bibliotekos leidinys 1 nr. Kaunas, 1931 m. Kaina 50 ct.

ATEITIES SPINDULIAI 1 nr.

ŽEMĖS ŪKIS 1 nr.

AIZSARGS. Latvijos šaulių mėnesinis žurnalas. 1 nr.

TAUTOS ŪKIS 1 nr.

Jonas Graičiūnas. AKIŲ GANYKLOSE. (Lyrika). L. Tautiško Jaunimo „Jaunosios Lietuvos“ S-gos leidinys 2 Nr. Vilkaviškis — V. D. M. — Kaunas. 12°, 64 p. Kaina 2 litu.

Tai antrasis jauno rašytojo eilėraščių rinkinys. Suskirstytas jis dviem dalim: „Dainos“ ir „Tėviškės fioletinių sauleleidžių atokaitoj“ ir, be to, yra kaip ir pratarne, „Fota morgana“, kurioj pasisakoma savo dalia, „pilka dalužė toki“, nes „poetas žemėje nėra laimės svečias“. Ta laimė jam esanti moteries pavidalo — kitaip, rodosi, jaunam žmogui ir negali laimė atrodyti, tai paprasta amžiaus psichologija. Bet iš daugumo tolesnių rinkinio dalykų ne taip jau matyt, kad jis būtų labai nusiminęs.

„Dainų“ skyriaus dainos ne labai panašios į tai, ką žmonės pripratę yra vadinti dainomis — čia per daug filosofijos, galvojimo, savęs analizavimo. Tik viena „Pavaldūno daina“ visai vykusiai sudaryta liaudies kūrybos pavyzdžiu.

Antroje dalyje, „Tėviškės fioletinių sauleleidžių atokaitoj“, yra veikalas, davęs vardą ir visam rinkiniui, — jame apmąstomas savo likimas. Šiame skyriuje yra ir stipiausias, be abejo, viso rinkinio eilėraštis, „Kiaulė“, kuriame visai aiškia, paprasta kalba apsakomos šio gyvulio būties priešingybės, jos džiaugsmas ir jų galas. Bet, deja, yra čia ir visai „moderniškas“ dalykas, „Neestetiskas smūtkas“, per dūm apgailėtinas dalykas, — yra čia tokių prašmatnybių: „pakabint po balke savo kaulų ir raumenų paveikslą“, „prieš veidrodį... akis išlupti“, „Visi keliai kaukolėmis brukuoti“ (!) ir pasisakoma norint „palubėj parišti šilko vilkstę, bet į jų tarpą kažkaip netyčia pakliuvo išmintinga nuomonė: „mūsų kelias nėra vergu-klūpčioti“.

Iš eilavimo matyt gana stipri kalbos technika, per didelių „futuristiškų“ skeryčiojimų kaip ir visai nėra. Tik atrodytų kiek per daug čia metaforų — neapsižiūrėjus metafora laikoma poezijos pagrindu, — bet dėl jų poezija pavirsta tik mįslių atminimu, nuo kurio žmogus gerokai pavargsti: pakanka palyginti „Kiaulė“ su 25 puslapio eilėmis. Vaizdai imami beveik vien iš kaimo gamtos — pievos, medžiai, saulė, iš spalvų ypač mėgiamas vosilkų ir lino žydrumas ir aguonų raudonumas.

Matant tiek dalykų, kuriais reikia džiaugtis, reikia rašytojas prašyti nusikratyti visai nereikalingu „virtuoziškumu“ ir gražiai kalbėti apie žmoniškus dalykus. L. V.

VILNIAUS PADAIVIMAI. Sekdamas d-ru Zahorskiu parašė P. Vingis. Išleido „Aitra“. Sukrauta „Sakalo“ bendrovėje. Kaunas. 1931 m. Kaina 3 lt. 50 ct.

Mūsų liaudies padavimuose ir pasakose, panašiai kaip ir dainose, glūdi dideli dvasiniai turtai. Deja, mes patys, lietuviai, jų nemokame dar tinkamai sunaudoti. Tuo tarpu net ir svetimtaučiai kreipia ypatingo dėmesio į lietuvių liaudies kūrybą ir iš jos ima savo kūriniams medžiagą.

Vien tik mūsų senelis Vilnius, kuris matė Lietuvos didybę ir garbę, žlugimą ir panieką, turi daugybę padavimų. Kiekvienas kalnelis, kiekvienas senesnis namas, kiekviena bažnyčia yra susijusi su padavimais, kuriuose dar galima rasti istorinių įvykių, senovės tikėjimo ir papročių liekanų. Daug tokių padavimų dingę, užmiršo. Tik maža jų dalelė tespėta užrašyti.

yra pagamintas vais-
vynių dirbtuvės

„Vita“

UKMERGĖ, tel. 25.
Reikalaukite visur

Jau metas

užsiprenumeruoti

KARYS

jei norima savo laiku gauti

Gražų sieninį kalendorių!

ateinantiems

1931

metams

Nesivėluokite!

Kalendorius kaip „Kario“ priedas bus duodamas **tik metiniams prenumeratoriams**

Saugi vieta indėlams. Taupymo dėžutės. Visos bankinės operac.

Lietuvos Koperacijos Bankas

Kaunas, Laisvės alėja 62. (Savi namai) Tel. 104, 746, 922.

Geriausiai aprūpinsi save ir vaikus, pasidėdamas pinigus

ŪKIO BANKE

Turtas 15 milijonų litų. Moka aukštus nuosimčius. Ūkio Banką rasi kiekviename apskr. mieste

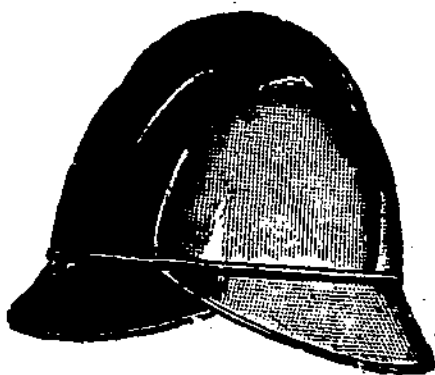
ODEKOLONAS „SANITAS“

nuostabiai gerai sukombinuotas iš daug gėlių kvapų.

Ganamas visose geresnėse parduotuvėse ir aptiekose

Karių ir šaulių ugniagesių komandos

teperka gaisrines mašinas, motorinius ir rankinius siurblius ir kitus visus įrankius pas seniausios ir Lietuvoje žinomos vokiečių firmos

Hermann Koebe, Luckenwalde b. Berlin

atstovą J. Salmuką, Kaunas, Kęstučio g-vė 10 nr. Telefonas 14-19.

Apie 40 motorinių ir apie 100 rankinių siurblių dirba Lietuvoje nuo 1917 metų.

Rankiniai automatiški gesintuvai, kuriais gesina kino-filmas, degamuosius skystimus ir visokius gaisrus, yra plačiai vartojami Lietuvoje įvairių ministerijų ir privatiškose įstaigose.

Geros mokėjimo sąlygos; fabriko kainos.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus XVIII-os Loterijos III-os klasės**LAIMĖJIMŲ LENTELE**

1931 m. vasario mėn. 3 d., „Baltosios Gulbės“ salė (Rotušė) įvyko XVIII-os Loterijos III-os klasės lošimas, vadovaujant D-rui ROKUI ŠLIUPUI ir dalyvaujant valdžios, savivaldybės, spaudos atstovams ir publikai. Sekantieji pamatinės ir paralelės loterijų bilietai laimėjo: Nr. Nr. 17339 2 laimėjimai po 4000 lt., 17079 2 laimėjimai po 1200 lt., 6128 2 laimėjimai po 1000 lt., 1218 du laimėjimai po 600 lt. Po 350 litų: Nr. Nr. 5964, 7751. Po 250 litų: Nr. Nr. 8698, 16426, 17367. Po 200 litų: Nr. Nr. 8159, 8662, 16975. Po 150 litų: Nr. Nr. 1761, 2062, 2648, 2816, 3442, 6057, 6139, 6571, 7164, 8826, 14061, 14880, 16243. Po 75 litus: Nr. Nr. 437, 484, 713, 795, 1541, 1892, 2401, 2742, 4826, 5059, 5131, 5886, 6024, 6146, 6456, 6706, 6833, 7700, 7936, 7967, 8529, 8899, 9219, 10521, 10959, 10977, 11282, 11309, 11702, 11948, 12681, 13272, 13525, 15406, 15728, 16561, 16585, 16642, 17140, 17456. Po 37 lt. 50 ct. laimėjo visi Nr. Nr., kurie turi savo gale 70, 83, 88, 89. Pavyzdžiui: 70; 170, 270 ir t. t. iki 17470, 83, 183, 283 ir t. t. iki 17483, 88, 188, 288 ir t. t. iki 17488, 89, 189, 289 ir t. t. iki 17489 ir be to Nr. Nr. 417, 3422, 3901, 4150, 4517, 6941, 13311, 16676, 17275. Laimėjimų išmokėjimas prasideda š. m. vasario m. 9 d. Paskutinis III-os klasės laimėjimų išmokėjimo laikas baigiasi 1931 m. gegužės mėn. 3 d.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Loterijos Valdyba
Kaunas, Laisvės alėja 35. Tel. 932.

XVIII-os Loterijos IV-os klasės lošimas įvyks 1931 m. kovo m. 3 d.

Visiems įdomu ir naudinga skaityti iliustruotą dvisavaitinį Lietuvos policijos organizacijos laikraštį „Policija“.

„Policija“ eina jau VIII metai, o nuo 1929 m. pradžios ji išėina du kartu per mėnesį.

„Policija“ yra didelio formato ir kiekvienas numeris turi daugiau kaip 20 puslapių.

„Policijoje“ bendradarbiauja žymūs teorikai ir praktikai teisininkai, administratoriai, savivaldybininkai, žurnalistai ir kt.

„Policija“ daug rašo apie Lietuvos ir užsienio policiją, jos organizaciją, gyvenimą, taip pat daug rašo apie įvairius nusikaltimus ir nusikaltėlius, apie kovojimo būdus su jais ir t. t.

„Policija“ kaštuoja: metams — 12 litų, pusei metų — 7 litai ir paskir. nr. — 75 ct.

Red. ir adm. adresas: Kaunas, Laisvės al. 9, tel. nr. 566 ir 4013.

P. Šleika, Kaunas, Ukmergės pl. 149

Priimu vyrų ir moterų batų įvairiausių užsakymus. Taip pat dirbami ir specialūs ortopediniai. Kainos prieinamos. Darbas atliekamas gerai ir sąžiningai.

Jaunatvė visuomet nugali!

Jai palaikyti yra tik viena priemonė:
fabriko **„FLORANCE“**

Jaunystės muilas

Ji vartodami, visuomet būsite jauni, gražūs ir galingi
Saugokitės padirbių.

Ar jau užsiprenumeravai mokslo,
blaivybės ir sveikatos laikraštį

„SARGYBA“

„SARGYBOS“

„Sargybos“ skaitytojams priedu duodama „Laimės“ kalendorius ir loterijos bilietas su kuriuo yra progos laimėti pinigų, brangių daiktų ir Raudonojo Kryžiaus bilietų, — g. lima laimėti **60000 litų** Advokatas ir gydytojas „Sargybos“ skaitytojams į paklausimus atsako nemokamai.

Sargyba kaštuoja metams 6 litus, pusei metų 3. Adresas: Kaunas, Liaudies namai „Sargybos“ Administracija.

RADIO

A P A R A T A I

firmos

„MENDE“
„TELEFUNKEN“
„PHILIPS“

Radio aparatų taisymas.
Specialisto (inžiniero) patarimas.
Akumuliatorių taisymas.

Muzikos ir radio namai

C. SCHÜTZE

KAUNAS, LAISVĖS ALĖJA 25

ROTBART-
MOND-EXTRA

Tiktai minimi peileliai „Rotbart-Mond-Extra“
skuta dailiai ir be skausmo.

Reikalaukite visur.

Audinių
fabrikas „LITEX“

Kaunas, Gedimino g. 5 nr. Tel. 853.

Reikalaukite mūsų fabrikos išdirbinius
visose manufaktūros krautuvėse Lietuvoje
Mūsų vilnoniai ir pusvilnoniai išdirbiniai savo kokybe ir
pigumu pralenkia užsienines prekes.

GALVOS PLEISKANAS ir PLAUKŲ SLINKIMA
„KADIN“
muilas

naikina galvos pleiskanas, pašalina nemalonų
niežėjimą ir apsaugo galvos odą nuo įvairių ligų.

Gaunama visose vaistinėse.

Kas vartoja

Pastiles „Salde“?

Be sergančių bronchomis, plaučių susirgimais ir kvėpavimo organų ligomis, nuolat pastiles „Salde“ vartoja dar šie:

Dainini kas, mokytojas ir kalbėtojas, kad savo balsą pataisytu;

Sportininkas, turistai ir keliautojai, kad išvengtų persilaužimų;

Biurų ir fabriku tarnautojai, kad atgaivintų kvėpavimo organus;

Sportuojantis ir žaidžiantis jaunimas, kad krūtinės ląstą ir krūtinės organus užrūdintų;

Automobilių ir motorų valdytojai, kad kvėpavimo organus vejai ir dulkems padaryti išvermingus;

Rūkytojai, kad nuvalytų sugadintus kvėpuojamuosius organus nuo nikotino.

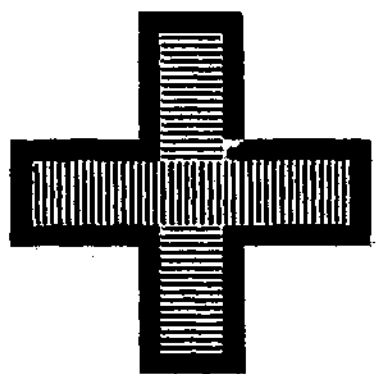
Taigi kiekvienas turi vartoti

Pastiles „S A L D E“

Lietuvos

Raudonojo

Kryžiaus

XVIII

Loterijos

4-os klasės lošimas
1931 m. kovo 3 d.

Vėjas, sniegas ir šaltis išdžiovina Jūsų odą ir dėlto ji trūksta, pleišėja ir prieš laiką atsiranda veido raukšlės. Dėl to, žiemos metu daugiau negu kitais metų laikais, reikia praustis, tikrai **A. Mogilevskio ir sūnaus** perriebintu

BORO-TIMOLO MUILU

kuris, turėdamas tam specialių riebalų, daro jūsų veido odą minkštą ir švelnią.

Saugokitės padirbimų!

Saugokitės padirbimų!

Pirkdami būtinai įsidėmėkit į tikrąjį

A. Mogilevskio ir sūnaus Boro - Timolo muilą

ir netikėkit pamegdžiojimams, nes padarysit didelę klaidą, jei savo veidui naudosite kitą muilą, tuo pačiu pavadinimu.

1931 metais geria geriausią
lietuvišką alų
Alaus bravoro b-vė
„Goldbergas“ Prienai.

„PALE-ALE“

1930 metų parodoje apdovanota aukso medaliu.

Baras „Pale - Ale“ Restoranas
Labai svarbu! persikėlė į Laisvės alėją 41 nr.

Tuose pat namuose, kur kinematografas „Metropolitan“.

**Pirkite tik
vietinius dirbinius!**

**Brolių Nurokų
garinis odų fabrikas**

Šiauliuose

įsteigtas 1900 metais

gamina:

geriausias padų, vidpa-
džių odas, juchta, chro-
mą, blanko odą, ševretą
ir kt. rūšis.

Akc. B-vė

„MAISTAS“

Kaunas - Aleksotas

**Vienintelė stambiausia gyvulių
sunaudojimo įmonė Lietuvoje**

Turi nuosavas galvijų, kiaulių, veršių,
avių ir paukščių skerdyklas su šal-
dytuvais, konservų ir dešrų fabriką,
gyvulių kėmą bei savas 8 mėsos ga-
minių krautuves Kaune ir Alytuje.

„Maistas“ yra organizavęs vi-
soje Lietuvoje gyvulių supirkimą

„Maistas“ daugiausia rūpinasi
mūsų krašto gyvulių, mėsos
ir mėsos produktų eksportu

**Kiekvieno gero patrioto pareiga
yra „MAISTA“ jo sunkiame ir
dideliame darbe remti.**